Cum universis lignis Libani. Cant. 4. 14. Ligna Libani sunt quidam amici nostri, potentia sæculi grandes, atque facultatibus dilatati: ità ut ex eleemosynis illorum sustententur parvuli nostri; quemadmodum in ramis lignorum Libani nidificant passeres - sic qui spiritualibus abundant minùs, carnalia spiritualibus communicant, ut jure spiritualium illorum participes fiant. S. Rupertus hic.

Columnæ illius columnæ marmoreæ. Cant. 5. 15. Isti sunt, qui rebus suis Religiosos sustentant; qui bona temporalia illis impartiuntur; ut spiritualia ab eis recipiant. Richard. à S. Vict. c. 39. in Cant. hic.

Non Moyses dedit vobis panem de cœlo: sed Pater meus dat vobis panem de cœlo verum. Joan. 6. 32. Cur dicitur *dat*? illa opera munificentiæ sunt digna Deo, quæ non finiuntur tempore, sed quotidie continuantur. Baeza t. 3. l. 14. c. 10. §. 8.

Qui facit justitiam, justus est. 1. Joan. 3. 7. Qui spiritualia bona habentibus temporalia subsidia tribuit; in ipsis donis spiritualibus cooperator existit. V. Beda hic.

Miscellanea.

Amice, quomodo huc intrasti &c. Matth. 22. 12. Rex, cùm pannosum in epulo deprehendisset, nec illum prateriit, quòd solus sorderet; nec alios ejecit, propter consortium ejus. Hunc projici jussit in tenebras, illis dapes apponi mandavit: pannosque plectitur, paludati epulantur. Ut intelligas: non unius scelere Religionem totam plectendam; nec ob Religionis nitorem indulgendum sordenti. Oliva l. 9. Strom. §. Intravit autem Rex.

Fur erat. Joan. 12. 6. Quale Collegium, qualis domus, qualis societas, qualisque congregatio, munda erit, sine iniquitate manebit; si Christi Collegium saltem habuit unum reum: qui velamento virtutis tendebat in vitium, specie misericordiæ augebat miseriam: aliis videbatur intendere, qui seipsum ex toto deseruerat. Sim. Cass. l. 9. c. 34.

Nolite, propter amarcam, qua oculi vestri offendunturr, torcular detestari; unde apothecæ Dominicæ fructu olei luminosioris implentur. S. Aug. ep. 137. q. d. fugite, quidem vitia eorum, qui Religione abutuntur: ipsam tamen Religionem, ex qua tam uberes fructus proveniunt, colite, & observate. Mendoza in 1. Reg. 7. 4.

Si quis nunc ad Ægypti veniat solitudines, Paradiso prorsus omnem illam videbit eremum digniorem; & innumerabiles Angelorum cœtus in corporibus fulgere mortalibus; & populos Martyrum, & choros Virginum & omnem quidem tyrannidem diaboli dissolutam; Christi autem regnum coruscans. S. Chrysost. hom. 8. in Matth. 2.

Non ità variis astrorum choris cœlum refulget; ut Ægyptus innumeris Monachorum, ac Virginum, distinguitur, atque illustratur habitaculis. Id. ib.

Nusquam est securitas, fratres; neque in cœlo, neque in paradiso, multò minus in Mundo. In cœlo enim cecidit Angelus sub præsentia divinitatis; Adam in paradiso de loco voluptatis; Judas in Mundo de schola Salvatoris. Hæc idcirco dixerim; nè quis sibi de loco isto blandiatur, quia dicitur: locus iste sanctus: quia non locus homines; sed homines locum sanctificant. S. Bernardus serm. de ligno, fœno, & stipula.

Christus divisus non est, sive in alba, sive in pulla veste; in omni professione, & in Ordine, in omni gente. Quicunque operatur voluntatem Domini, acceptus est illi. Attendi Dominus mentem, non vestem; merita, non colorem. Blesens. ep. 97.

TITULUS VIII.

RELIGIOSI.

§. I.

Figuræ, & Symbola.

Num. I.

Nazarei.

N*Azarei*. Num. 6. 2. Apud Judæos erant viri Religiosi: qui, ut liberiùs vacarent legi, & meditationi rerum divinarum, aliorum commercio se abdicabant, vel semper, vel ad tempus; & totos se Domino dedicabant. Nomen Nazaræus significat. 1. separatum Deo. 2. consecratum. 3. coronatum. 4. comatum. Religiosorum nostrorum sunt figura; ut docet. S. Gregor. Naz. orat. in laudem S. Basilii. Greg. moral. l. 32. c. 17. Sunt separati à communi hominum vita; coronati in capite, quasi reges, & Cæsares, tam cœli, quàm terræ. De quibus Thren. 4. 7. *candidiores* &c. in nive, & lacte, castitas; in ebore antiquo jugis, & fortis obedientia: in Saphyro, qui cœlestis est coloris paupertas; qua spem in solum Deum figit. Cornelius hic.

Ista est lex Nazarei &c. Num. 6. 21. Glossa ordinaria in c. 30. Num. leguntur diversa vota in Scripturis. Anna vovit Deo fructum ventris sui. 1. Reg. 1. 11. & Samuelem consecravit in templo. Jephte Judic. 11. 30. quodcunque sibi post victoriam occurrisset: & occurrente filia, vota lacrymabunda absolvit. Alii vitulos, & arietes. Nazaræus verò seipsum. Jongen. in Sacr. profess. Exh. 4.

Candidiores Nazarei ejus nive. Thren. 4. 7. Nazarei sunt hieroglyphicum Religiosorum; cùm è sua sanctitate, & gloria, in vitia, & probra, Dei, hominumque corruunt. Cornelius hic in hierogl.

Non sunt cogniti in plateis. Thren. 4. 8. Gilbertus s. 47. in Cant. de religiosis, qui crebris per plateas, & domos, discursionibus vitæ regularis splendorem perdunt: quàm admirabile nomen eorum, quando vix erant visi in plateis. Nunc autem nullo religionis discrimine distincti, & signati sunt à cœteris - ideoque non sunt cogniti, sicut Nazarei, in plateis. Frequentia platearum dedecorat Nazaræos, & speciem peregrinam inducit.

Num. II.

Alia symbola, & figuræ.

Issachar asinus fortis. Gen. 49. 14. Hebr. *asinus osseus*. Chaldæus: *dives in substantia*. Deut. 33. 18. *lætare Issachar in tabernaculis tuis*. Issachar Religiosus, qui jugum religionis, & laboris, alacer subit; dicereque potest: *ut jumentum factus sum apud te; & ego semper tecum*. Triplex solvit tributum religiosi cultus amoris, & obedientiæ Deo: proximo justitiæ, dilectionis, subjectionis, continentiæ, mortificationis. Cornelius hic.

Loquebatur Dominus ad Moyses facie ad faciem. Ex. 33. 11. S. Hieron. in Psal. 133. Habet Dominus Jesus, qui quasi ad faciem suam ministrant, putà Monachos, & Virgines. Cornelius hic. B. Jordanus secundus Generalis Ord. Prædic. dicebat: Religiosos Deo servire tanquam cubicularios principis, qui ab ipso intimè & familiarissimè adhibentur. Jonghen p. 1. Exh. 4.

Nolite perdere populum Caath de medio Levitarum. Num. 4. 18. Tria sunt genera Religiosorum: primi boni, secundi meliores, tertii optimi. Hi signantur per tres familias Levitarum, Gersonitas, Meraritas, Carathitas: qui præ cæteris filiis Israel deputati erant ad cultum sanctuarii; sicut Religiosi præ aliis Fidelibus, in Ecclesia specialiùs videntur divino cultui mancipati. Primi Religiosi designati sunt per Gersonitas, qui in profectione castrorum portabant cortinas, & tectum tabernaculi, & vela, & quæcunque tactu mollia. Tabernaculum est vita Jesu Christi, & morum ejus conversatio. Primi igitur Religiosi sunt; qui refugiunt ardua, & austera, studia sanctitatis; & levia sibi assumunt exercitia, & magis laxam vitam servant. Secundi Religiosi designantur per Meraritas, qui interpretantur *amari*: qui portabant tabernaculi tabulas, & vectes, & illa, quæ maximè erant media inter cortinas, & sanctuarium. Hi sunt, qui duram vitam in corporali exercitatione servant. Tertii Religiosi, & optimi, qui designari possunt per Carathitas; qui portabant ipsum Sanctuarium, id est, arcam, & altare, & mensam propositionis, obvoluta tamen, & cooperta. Sunt hi, qui student interiorem hominem, id est, mentem, in qua Christus inhabitat, per fidem componere, & ad veras virtutes exercere; & vitia carnis, & spiritus extirpare. - Prioribus duabus familiis jussit Dominus dari plaustrum ad subvahenda onera; filiis autem Cahad non dedit plaustrum, qui servitunt in Sanctuario; sed onera propriis portabant humeris: quia tam in humanis ordinationibus, quàm in castigationibus corporis, permittitur aliqua remissio; sed in virtutum studio nulla remissio debetur. S. Bonaventura de reformat. mentis p. 1. c. 4.

Tulerunt sibi ciburia, saccos veteres asinis imponentes &c. Jos. 9. 4. 5. *induti veteribus vestimentis &c.* Viri Gabaon interrogati, cur tali forma, & habitu, ad castra venerint? Josue responderunt: *nuntiatum est nobis - & disperdet cunctos habitatores terræ. Timuimus igitur valde, & providimus animabus nostris*. v. 24. Candidat. considerans Mundi pericula, quàm multi in iis pereant, providebo, inquit, animæ meæ: volo toto vitæ meæ tempore degere in ministerio altaris Domini, cædens ligna passionum mearum; & aquas comportans lacrymarum; quibus lavetur inquinatum animæ meæ holocaustum. Jonghen. p. 1. Exh. 6.

Jerunt ligna. Judic. 9. 8. id est Clerici sæculares, vadunt, ut faciant regem super se; idest, eligant Prælatum. Per olivam, ficum, & vitem; qui eliguntur, & non recipiunt; significantur contemplativi, sive Religiosi esse oliva per suavitatem conscientiæ; ficus per dulcedinem, quam sentiunt in devotione mentis; vitis per hilaritatem spiritualis lætitiæ; Cùm ergo contemplativus non vult dimittere, pinguedinem charitatis, quam habet in contemplatione; neque dulcedinem, quam habet in devotione; neque hilaritatem conscientiæ: tunc ligna

signa sylvarum, id est, mali, & infructuosi, præficiunt sibi rhamnum, id est, Prælatum; qui in principio mollis est, & postea indurescit, & aculeatus, & spinosus efficitur: & tamen de se emittet ignem perversæ conversationis; & se, & subditos, comburit incendio infernali. Hugo Card. hic.

Omnia ossa mea dicent &c. Ps. 34. 10. Ossa non possunt flecti; nec Religiosi à regula sua. Hugo Card. hic.

Quàm dilecta tabernacula. Ps. 83. 1. *pro torcularibus*. Uva pendet in vitibus, & oliva in arboribus: his enim duobus pro fructibus solent torcularia præparari. Et quamdiu pendent in frutetis suis, tanquam libero aere perfruuntur; & nec uva vinum est, nec oliva oleum, ante pressuram. Sic sunt & homines. - Antequam accedant ad servitutem Dei, fruuntur in hoc sæculo tanquam delitiosa libertate, velut uvæ, aut olivæ pendentes. Sed quoniam dictum est Eccli. 2. 1. *fili, accedens ad servientem Dei, sta in justitia, & timore; prepara animam tuam ad tentationem*; accedens quisque ad servitutem Dei, ad torcularia se venisse cognoscat: contribulabitur, conteretur, comprimetur: non ut in hoc sæculo pereat, sed ut in Apothecas Dei defluat. S. August. hic.

Equitatui meo - assimilavi te. Cant. 1. 8. Religiosi, equitatus Dei. Conjugati sunt velut pedites; qui pedes suorum affectuum terræ figunt negotiis. At Religiosi sunt instar equitum, qui à terra sunt elevati, &c. De Ponte hic Exh. 21. §. 1.

Sicut greges tonsarum &c. Cant. 4. 2. Quam bene Monachi tonsis ovibus comparantur! quia revera tonsi sunt; quibus nec corda, nec corpora, nec aliquid mundanum, in proprietate relictum est. S. Bernardus s. 63. in parvis. Apud Mendoza in 1. Reg. 1. Annot. 8. Religiosi Nazarei.

Dentes tui. Cant. 4. 2. Monasticæ custodiæ professio per dentes significatur. Bernardus: dentes clausi sunt labiis, nè videantur: indecens enim est, cùm videntur, nisi ridendo. Sic & nos materialibus circumcingimur, nè sæcularium oculis, & accessui, pateamus. Indecens est, si appareant; nisi interdum fortè ad risum: quia nihil turpius, quàm Monachus per urbes, & castella discurrens; nisi cum illa cogit, quæ operit multitudinem peccatorum: charitas enim risus est, quia hilaris est: læta quidem; non tamen dissoluta. De Ponte hic. Exh. 5. §. 2. Religiosi assimilantur dentibus, 1. quia dentes in carne radicati sunt; & tamen terminos carnis excedunt. Sic Religiosi, licèt in carne sint positi, tamen præter carnem vivere debent. 2. Cor. 10. 3. *in carne ambulantes non secundùm carnem militamus*. 2. dentes inter se nihil esse patiuntur. Sic Religiosi nihil inter se pati debent, quod charitatem, vel unionem dividat. 3. Dentes, licèt non ex se, tamen ex adjunctis, patiuntur: nam, licèt substantia eorum ossea, & insensibilis; de se sit impassibilis, tamen dolorem trahit ob societatem carnis, vel nervi vicini. Sic Religiosi, ob amorem consanguineorum, vel sæcularium, de eorum malis dolorem sentiunt, quem per se non haberent. Geminiani l. 6. c. 53.

Calathus unus ficus bonas habebat nimis: Jer. 24. 2. Duo hi calathi, ait Lyr. sunt Religiosi, boni, & mali. Columella l. 3. scribit: ficus, quæ non maturuerunt, nec dulcescunt, ex arbore excutiendas esse; nè arbor depravetur, aut exarescat. Ita à religione excutiendi sunt, qui genuinum ejus spiritum non sugunt; alioquin Religioni detrimentum afferent. Cornelius hic.

Non bibemus vinum. Jer. 35. 6. Rachabitæ fuerunt de primis Religiosis, qui hoc dixerunt ad Jeremiam invitantem eos ad potum vini. Hugo Card. hic.

Mulier amicta sole, & luna sub pedibus ejus. Apoc. 12. 1. Hæc est animæ Religiosæ figura: amicta Christo justitiæ sole; Luna, vanitates, sub pedibus ejus. Jonghen p. Ex. 29.

§. II.

Religiosorum encomia, felicitas, honor.

Eo ascendente jerunt cum eo omnes senes &c. Gen. 50. 7. Cùm Jacob domesticis stipatus, divitiis potens, Ægyptum ingressus fuit; non legimus illi senes obviam prodiisse, & honore excepisse. Modò defunctum comitantur omnes, dum sine opibus egreditur. Sic magis honoratur, qui, Mundo contempto, exit ad Religionem, & domui Religiosæ sepeliendum se tradit: Alvarez hic Illustr. 338.

Audi filia, & vide &c. Ps. 44. 11. Persona Religiosa dicitur *filia*: quia, sicut filia in summa subjectione tenetur, & de ejus custodia magna cura habetur; & circa ejus instructionem sollicitè studetur: ita fit circa Religiosum. B. Humbertus s. 4. ad omnes Religiosos.

Alii laboraverunt, & vos in labores eorum introistis. Joan. 4. 38. Quot agricolæ, quot operarii, diu, noctuque, laborant, & sudant; ut pensionem, & census, Monasteriis exolvant: nosque Religiosi sine ullo manuum labore, in labores eorum introimus. Liberaliorem se nobis Dominus, quàm Adæ, exhibet. *In sudore vultus tui vesceris pane tuo* Gen 3. 19. Nos verò panem, cibosque sumimus sudore alieno: ut scilicet, abjecta omni cura temporalium, solis cœlestibus adhæreamus. Alvarez Illustr. 292.

Religiosus vera moneta est, quæ à Deo formata, vel expressa est. S. Ignatius M. ep. 3. ad Magnesianos. Admirandum spectaculum in cœlis est Monachus super terram angelicam vitam agens. Lignum aridum, ex mandato Elisæi, ferrum securis de profundo aquæ extraxit: corpus autem Monachi, quod jejunio exaruit, anima de profundo sursum attollit. S. Ephrem Paræn. 1. ad Monachos.

Si dicis, non soli Monachi ad salutem perveniunt; verum est. Sed qui certiùs? qui altiùs? illi, qui Deum solum conantur amare? an illi, qui amorem Dei, & amorem sæculi, volunt copulare? Sed forsitan dicit aliquis; quia & in ordine Monachorum est periculum. O rationalis creatura! an est hoc rationabile consilium? ut, quia ubiq; est periculum, ibi eligas manere, ubi est majus periculum. S. Anselmus ep. 3. ad Henricum amicum suum.

Qui in sancta congregatione usque in finem perseveraverit; etiamsi imperfectus fuerit, propter multorum orationes, & merita perfectorum; ad beatum finem, Deo propitio, perveniet. Thom. Kemp. s. 2. ad Novit.

Deus Religiosos, quasi thesaurum pretiosum, securitatis causa, Claustro Ordinis includit, & custodit. Unde de Religione dici potest illud Jerem. 51. 3. *ponam desertum ejus, quasi delicias; & solitudinem ejus, quasi hortum*. Broymard. Religio.

Cor Christi sunt Religiosi, qui sunt intimi in corpore Christi, quod est Ecclesia. Hugo Card. in Ps. 21. Christum in sponsum admittimus, dum professionem facimus. Ex conceptibus divini amoris S. Theresiæ c. 2.

§. III.

Religiosorum finis, officium, virtutes.

L*Oquere filiis Israel*. Levit. 1. 2. etiam Levitis. Nota: quando in Scriptura nominantur filij Israel; si sit sermo de re temporali, excluduntur Levitæ; si de spirituali, comprehenduntur. Ut patet Deut. 27. 12. Apoc. 7. 7. Levitis enim, & personis sacris incumbit; non temporalia curare & sapere, sed spiritualia. Cornelius hic.

Ego autem tamquam surdus non audiebam &c. Psal. 37. 14. Tria hæc in congregatione necessariò custodienda sunt tibi: ut scilicet, secundùm Psalmistæ sententiam, velut surdus, ac mutus, & cœcus, incedas. Cassianus de cœnob. instit. l. 4. cap. 41.

Ficus protulit grossos suos. Cant. 2. 13. Primi Religionum Fundatores erant, sicut ficus primi temporis, bonæ valde, & Deo gratæ. Jerem. 24. 1. Quibus aptes Os. 9. 10. *quasi prima poma ficulneæ - vidi Patres eorum*. De Ponte in Cant. 2. Exh. 22. §. 4.

Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum. Cant. 4. 9. id est, ab unitate eorum, qui oculi sunt Religionis: quos summoperè unitos inter se esse decet, ob bonum commune. Figura Ex. 25. 18. 20. Cherubin, respicientes se mutuò, versis vultibus in propitiatorium. Tales sint Prælati: nunquam odii causa à se vultum avertant; sed se diligant: non titulo carnali; sed quia se intuentur unum in eodem Christo omnium propitiatore. Alia figura Cherubini, quos fecit Salomon ex lignis olivarum omnino similes. 3. Reg. 6. 23. 25. *in mensura pari &c.* Præsulibus sit par mensura, & unum opus, unum cor, idem animus. Hoc est, quòd alæ eorum in medio templi se contingant, & quasi amplexentur; mutuum sibi auxilium præstantes. Ezech. 1. 9. & 3. 13. animalia alata percutiebant se invicem; ad laudes Dei mutuò cohortantes. Psal. 132. 1. *quàm bonum, & quàm jucundum habitare fratres in unum*. Ultimo versu: *quoniam illic mandavit Dominus benedictionem &c.* De Ponte hic Exh. 25. §. 2.

Vos estis sal terræ. Matth. 5. 13. Non monet, sitis; sed *estis*: ut, quod sunt, perpendant; & necessitatem incumbendi proprio officio agnoscant. Universa, quæ à terrenis - hominibus appetuntur, (sive naturalia, ut proles, & delectabilia tactus, aliorumque sensuum; sive divitiæ, honores, imperia, & gloria; sive scientiarum, & artium notitiæ) indigent condimento vestro, ut salubriter appetantur; salubriterque iis hominis utantur. Cajetan. hic.

Idcirco nos ille elegit, ut simus quasi luminaria; ut veluti fermentum evadamus; ut magistri cœterorum efficiamur; ut velut Angeli cum hominibus versemur in terris; ut tanquàm viri cum infantibus, quasi spirituales cum animalibus: ut ex contubernio nostro ingentia illi lucra conquirant, ut semina simus; ut fructum lætissimum afferamus. Nihil opus esset verbis, si in hunc modum vita nostra sanctitatis luce fulgeret. Nihil Magistris opus esset, si virtutis probos actus proferremus. Nemo profectò gentilis esset, si ipsi, ut oportet, Christiani esse curaremus. &c. S. Chrysost. hom. 10. in ep. ad Thessal. 3.

Noli virtutem negligere; sed totis viribus sanctificationem procura: quoniam ideo egressus es è Mundo. S. Ephrem. de virtute c. 9.

Monachus est perpetua naturæ violentia; sensuumq; vigilantissima, & indefessa custodia. Joan. Clim. gr. 1. de ina. vitæ fuga.

Non satis est, quòd istum locum expetivimus; si tales sumus, quales in sæculo esse poteramus. S. Zeno Ep. hom. 27.

Non te fallat, quicunq; ille es, numerus dierum, quos hic relicto corporaliter sæculo, consumpsisti. Illum tantùm diem vixisse te computa; in quo voluntates proprias abnegasti, quem sine ulla regulæ transgressione duxisti. Id. hom. 31.

Scimus Monachi officium esse, non docere, sed lugere, S. Bernardus s. 64. in Cant.

S. Bernardus dicebat identidem: Bernarde! Bernarde! ad quid venisti? Vitæ c. 3. l. 1.

Laboriosa est reformationis tuæ Sexta; sed dulcia Sabbata quietis sequenter. Gilbertus s. 11. in Cant.

Monacho nullus labor imponitur, nisi ut non laboret: immò ut quiescat cum Deo suo, & tota die delectetur in eo. S. Thom. Vill. conc. 3. de Ass. V.

S. Thomas Aqu. admirabatur plurimùm, quòd frequenter ex ejus ore auditum: quomodo quis & præcipuè Religiosi, possent de alio, nisi de Deo, loqui; aut de his, quæ ædificationi animarum serviunt. Boll. 7. Martii.

Verè quidem dixit: Religiosus sit turtur in cella, accipiter in Schola, in mensa passer; ut communia comedat: in ambulacro pavo, ut quietè incedat: nè quem turbet, aut excitet. Cornelius in Sap. 11. 21.

§. IV.

Religiosorum Regulæ.

Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt Patres tui. Prov. 22. 28. q. d. nè transgrediaris limites morum, quos Patres fixerunt; ut aliter agere velis, quàm ab illis sanctum est. Coruelius hic.

Religiosus debet respicere Regulam, ut mulier vana speculum. S. Vinc. Ferr. de S. Franc. Seraph.

Verè optimum exemplum bene vivendi reliquit nobis omnibus JESUS Christus: ipse Magister omnium; ipse liber, & Regula Religiosorum. Thom. Kemp. s. 3. ad Novit.

Multis monitis opus non est: tota perfectionis idea in Regulis nostris expressa est: ibi eam oculis mentis intueri potes: Vitæ P. Lessij c. 16. in ep. ad amicum.

§. V.

Religiosis pudor, vinci à Sæcularibus.

Ponam hoc vellus lanæ in area &c. Judic. 6. 37. Serarius: Ecclesiastici (Religiosi) qui more velleris Domino sunt conjuncti; & esse debent molles, humiles, & benigni; solebant esse rore divinæ gratiæ, præ cæteris madefacti. Area verò, id est, populi sæculares, respectu eorum erant indevoti, aridi & duri. Sed verè hodie videmus contrarium: area magis est arida, quàm vellus. Sæculares devotiores sunt, quàm Regulares, Laici, quàm Clerici; Subditi quàm Prælati. Cornelius hic.

Nunquid considerasti servum meum Job, quòd non sit ei similis in terra? homo simplex &c. Job 1. 8. S. Ambros. in Ps. 37. quærit: cur ad dæmonem magis, quàm ad sanctos filios suos, conversus fuerit Dominus? cur laudes S. Job enumerare voluit. Respondet, id factum: ut uteretur invidus, & humani generis adversarius: laus enim inferioris condemnatio ejus est, qui de statu superiori dejectus est Did. Nyss. ser. 2. D. 3. Quad. §. 5.

Erubescat Sidon, ait mare. Isa. 23. 4. In Sidone figuratur stabilitas in lege positorum; in mari autem vita gentilium. *Erubescat* ergo *Sidon, ait mare*: quia ex vita gentilium redarguitur vita sub lege positorum: atque ex actionis sæcularium confunditur vita Religiosorum. S. Gregor. in Lib. Job in prof. c. 2. Vide plura ibidem.

Ubi est? Apertis thesauris suis &c. Matth. 2. 11. Ecce Reges homines sæculares, regni negotia intermittunt, & Deum quærunt: quem tamen multi literati, & aliquando Religiosi, negligunt. Sacerdotes non dixerunt, ubi est Dominus? & tenentes legem nesciernnt me! S. Bonaventura s. 2. in Epiph.

Vos autem, quem me esse dicitis? Luc. 9. 20. V. Beda hìc: non sunt enim Discipuli Christi de turba. Proh pudor! si Religiosus ità vivat quasi de turba esset. Angelorum vitam profitetur: ergo ut Angelus vivat. Alvarez in Gen. 47. Illustr. 292.

Utinam, fratres, nos sic essemus cupidi gratiæ spiritualis, quemadmodum sæculares homines pecuniæ temporalis! Debuimus, certè vincere in bono malum: & tanto ampliùs desiderare, quantò pretiosius est, quod desideramus. Sed utinam vel æquales esse possemus! Magna enim confusio, magna valde; quod ardentius illi pernitiosa desiderant, quàm nos utilia: citiùs illi ad mortem properant, quàm nos ad vitam. S. Bernardus s. 1. de altitudine, & lassit. cordis.

Verè magna confusio est Sacerdotum, & omnium Clericorum (Religiosorum) quando Laici inveniuntur Fideliores ejus, aut justiores. S. Chrysost. s. 4. in Matth.

Religiosus debet differre à Sæculari, sicut rosa domestica à sylvestri: quia sylvestres rosæ habent folia pauciora, quàm hortenses. Sic virtutes debent plus abundare in Religioso, quàm Sæculari. Item Religiosi debent differre à sæcularibus, sicut arbores hortenses à sylvestribus. Arbores sylvestres, id est, sæculares, licèt faciant plures fructus, id est plures eleemosynas, quàm Religiosi pauperes; tamen fructus, scilicet opera spiritualia hortensium, id est, Religiosorum, sunt majoris pretii, & meriti, propter obedientiam. Geminiani l. 3. c. 67.

Ab Hispania Reccaredus, illarum gentium Rex, nuntium misit ad S. Gregorium III. quo significabat, feliciter tandem, post multas ærumnas, Visigothos, priùs Arrianos, ad Christum adductos. Lecta epistola S. Gregorius suavissimas lacrymas fundebat, gaudio totus liquescens. E contrà, æmulatione tanti successus dolebat, Zelo animarum à Rege se vinci. Sic enim scribit l. 7. ep. 126. hæc me etiam contra me excitat; quòd piger ego, & inutilis, tunc inerti otio torpeo; quando in animarum congregationibus pro lucro cœlestis patriæ Reges elaborant. Quid itaque ego in illo tremendo examine Judici venienti dicturus sum; si tunc illuc vacuus venero, ubi tua Excellentia greges post se Fidelium ducet? Et tamen tunc in Basilicis concionabitur, nudis pedibus solemni supplicatione iram Dei placabat: increpabat Constantinopolitanos Patriarchas; quòd arrogantia tartarea in Christianos, Orientis Primatum raperent: Cæsares abducebat ab usurpata Apostolica jurisdictione: sacros ritus in Europa, Asia, Africa, promovebat: alebat patrimonio suo Cœnobitas omnes, & mendicos Romæ. Nihilominus, non contentus sanctimonia tanta, flebat scribens: piger ego, & inutilis nec acquievit, donec Reccaredo assimilandus Deo Anaaños offerret, sua industria ereptos idololatriæ naufragio. Oliva t. 3. conc. 22. in festo S. Andreæ.

§. VI.

Religiosus non sit delicatus, non quærat commoda.

Ejice ancillam hanc, & filium ejus. Gen. 21. 10. Ajebat Bernardus: Ismaelem, nempe delicias carnis à servis Jesu ejici; Isaacum verò, cordibus mentisque, voluptates non facilè immolari. Gen. 22. 10. Nunc verò lacrymas suas sistere ipse potest, & nos nostras inhibere nequimus. Quàm facilè enim Isaac immolatur, tam difficile Ismael extruditur. Quis enim orationes, victimas, lectiones, aut non imminuit, aut non omittit, levi de causa? Si nugaturus accedat quis, abrumpuntur quietis nocturnæ spatia: si exeundum in agrum sit; sacrificii hora coarctatur in quadrantem at Ismaelem quis expellit? ausim dicere: nec in Parasceve, qua Christus felle potatus, passuros nos vinum; non dico si alcescat; sed si melle non æquet, & nectat. Oliva l. 3. Strom. §. Communicantes Christi passion.

Ecce Esau nunc ergo-fuge ad Laban fratrem meum. Gen. 27. 43. Quanta ibi amore vitæ passus? Gen. 31. 40. *die noctuque, æstu urebar &c.* Cur Jacob, adeò delicatè nutritus, apud Labanum adeò anxios non recusat labores? quia tetendit, ut persecutoris evaderet iram, non ut in deliciis viveret. Naxera in Jos. 2. §. 11.

Supponens capiti. Gen. 28. 11. Hic erub escere possunt Religiosi, qui cervicalia mollia tanta ambitione quærunt; & etiam dorsalia femoribus, & lumbis substernunt: ut, si videas, putes sponsas, non Monachos, ibi sedere. Hugo Card. hìc.

Moyses pascebat oves. Ex. 3. 1. Iram Pharaonis fugiens. Jam degit in mapalibus, qui auro micans nuper inhabitabat palatium: gaudet vel pastoritiis laboribus; quia vita fruitur. Nam ejus studium erat, ultrices manus frustrare. non temporalis vitæ commoditates ambire. Naxera cit.

Quis dabit nobis ad vescendum carnes? Num. 11. 4. *anima nostra jam nauseat super cibo isto levissimo*. Num. 21. 5. Israelitæ in Ægypto piscibus vescebantur; totaque mensa porri, & cœpæ erant: & in deserto carnibus ardentet inhiant. O quoties, quod tunc Hebræi semel; virtutis, austeritatisque, professoribus contingit! Naxera in Jos. 7. §. 27.

Deest panis, non sunt aqua &c. Num. 21. 5. Quid clamatis audacissimis vocibus in atrio domus Domini? *deficimus*. Num sacra, num oratio, num cinis, luctusque, desunt? qui ea ad fastidium suppetunt. At plausus, theatra, libertas, desunt. Ergo, in morem Hebræorum, cœlestis vos tædet annonæ? Quòd si fluente manna illis non licuit panem, frigidamque, optare, quin morerentur; licebit vobis in Azymo furfur esurire? Qua ratione, quia cœli pane fastidiis, flagrate cupiditate gaudium potes? Orat, & luges? litas, & ureris? lacrymaris, & psallis? Doceat te Syrus Naaman peregrinos latices fastidire: nam si ille Jordanem Abanæ præferre recusabat; cur tu Jordanem Nilo posthabeas? Oliva l. 1. Strom. §. Deest panis.

Achan

Achan Jos. 7. 1. 21. Inter Ægypti vincula nuper pannosus, in terra promissionis coccineam ambit vestem. Naxera in Jos. 7. §. 27. Vide S. Bernardum homil. 4. sup. Miss. tom. 2.

Suscipient eum, & dabunt ei locum ad habitandum. Jos. 20. 4. Carebant illi peregrini pretiosa suppellectili; locus, arctus, nec cibus lautus: immò gaudebat profugus vel augustissimum in civitate refugii invenisse habitaculum, quo evaderet vitæ periculum. Miror, dum cogito, me, ut ultrices peccatorum meorum effugerem flammas; confugisse ad Religionis asylum; ibique eas corporis commoditates cupere, quas vix in sæculo habuissem. Naxera in Jos. 20. §. 11.

Vas ergo erat positum aceto plenum &c. Joan. 19. 29. Oblatum est Domino in cruce fel cum amaritudine, spongia, & aceto: & hoc modo cuilibet Religiosæ offeruntur. Nam fel est amaritudo ex carne; arundo est rigor disciplinæ; acetum est severitas Prælatorum; in spongia cibi, & pannorum vilitas. S. Bonavent. in Ps. 137.

Datæ sunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ, ut volaret in desertum locum &c. Apoc. 12. 14. Desertum petit, ubi nullæ deliciæ, nullæ commoditates; immò horidus locus; spinis, ac sentibus, squallens. Olim stellis fulgida; modò in desertorum caligine abdita: quia ibi anxia, hic quiescit pacatissimè læta. Fugiebat serpentinam iram; nec curabat corpori commodum, dum tuendæ vitæ invenerit refugium. Naxera in Jos. 20. §. 11.

Natus in paupere domo, & in tugurio rusticano; qui vix milio, & cibario pane, rugientem saturare ventrem poteram: nunc similam, & mella fastidio. Novi & genera, & nomina, piscium, in quo littore concha lecta sit, calleo; saporibus avium discerno provincias? ac ciborum me raritas, ac novissimè damna ipsa delectant. S. Hieron. ep. 2. ad Nepotianum de vita Clericor.

Cur Mundo renuntiasti charissime, si Mundana adhuc oblectamenta quæris? Ad tribulationem vocatus es: & tu requiem quæris: ad nuditatem, atque inopiam; & tu vestium ornatum sectaris? ad sitim perferendam; & tu vinum potitas? ab bellum? & tu sine armis in cœleste regnum ingredi cupis? S. Ephrem de pœnit. ac respiscentia.

Omnes nimirum, ex quo Monachi sumus, infirmos stomachos habemus: & tam necessarium Apostoli de utendo vino consilium meritò non negligimus: modico tamen, quod ille præmisit, nescio cur prætermisso. S. Bernardus Apologia ad Guilielmum Abb.

Ideò vinum, carnes, conjugia, & multa his similia, Monachis postponenda perpendimus; ut, abstinendo à creaturis, Creatori arctiùs placeamus. B. Petrus Dam. l. 6. ep. 23.

Noli frater, noli gulæ, vel carnis deservire libidini, qui te militem spopondisti subrietatis authori. Pudeat te carnalium voluptatum esse vernaculum; nec collum tuum, ingenuo Christi jugo submissum, vinculis se subiiciat barbarorum. Non Eglon Rex Moab. Judic. 3. 17. 21. sub sua te ditione possideat; sed tecum simul Aoth illum inopinato pugione confodiat. Nec Agag Rex Amalec cum terreno Israel. 1. Reg. 15. 14. sub suo te imperio comprimat; Sed cum Samuel te per artus in frusta concidat. Non te destructor ille Jerusalem. 4. Reg. 25. 10. delectet: qui quoniam illecebrarum fugerit oblectamenta carnalium, super coquos habere dicitur principatum. Id. ep. 24. ad quendam Monachum.

§. VII.

Religiosus magna spernens, non vincatur minoribus.

Convertere gladium tuum in locum suum. Matth. 26. 25. S. Leo serm. 6. de Pass. superfluum erat, ut, qui nolebat præsidio angelicarum virtutum juvari, vellet se unius Discipuli oppositione defendi. Fugiamus & nos, qui magnalia Mundi abnegavimus, de parvis consolationem quærere, qui plenas mensas abjecimus, ad micas anhelare. Baeza t. 1. l. 4. c. 11. §. 12.

Cùm cognovisset, quia venturi essent, ut raperent eum, & facerent eum Regem; fugit iterum in montem ipse solus. Joan. 6. 15. Expende, quòd à populorum regno fugiens, etiam à Discipulis fugit, & solus abiit. Cur & Discipulos relinquit? Nec videretur paucorum ducatu teneri, qui populorum regnum tam facile dimittit. Fœdum est, magna reliquisti, illigari parvulis, & frivolis: qui ignitas diaboli excussit sagittas, cedere fulgentibus Mundi scintillis. Id. t. 2. l. 6. c. 5. §. 15.

Videte vosmetipsos, ne perdatis quæ operati estis; sed ut mercedem plenam accipiatis. 2. Joan. 8. Fervor noster, ut hedera Jonæ, ideò maturè crescit; ut, quò festiviùs Jonam recreaverit amœnitate foliorum, eò duriùs illum ad mortem usque cruciet; in lucis ortu miserum passus occasum. Nimirum gigantes nascimur, & vivimus pusiones. Meridiem expandimus in aurora, noctem meridiei invecturi. Quis Monachorum non *exultavit ut gigas ad currendam viam?* Psal. 18. 6. prorsus *à summo cœlo egressio ejus*. At, ubi careeres excesserit, non unus in medio stadio oblitus bravii obrigescit in lapidem &c. Olivæ l. 4. Strom. §. Videte vosmetipsos. Vide hìc plura.

Absit à servo Dei tale inquinamentum, ut patientia, majoribus tentationibus præparata, in frivolis excidat. Tertull. de patientia.

Nullus magis illicita vitare debet, quàm qui respuit, quod licebat. S. Cæsar. Arel. hom. 16.

Multi in Religione non pubescunt, media licèt æstate: quòd reculis opacati ad frugem coqui non possint. Doleo, tantillis nos rebus à consecutione summi boni disturbari. Ut gigas, non mola, sed lapide. 1. Reg. 17. 50. ut simulacrum Babylonicum non monte, sed lapillo. Dan. 2. 34. conciderunt: ità maxima minimis evertuntur: qui fluminibus innatant, stillicidio pereunt. Oliva lib. 6. Strom. §. Jam hyems transiit.

Ego sanè vix ullum in Monasteriis novi, qui præcipua, & essentialia Religionis, non ultrò subeat. Pater dimittitur, patria deseritur, patrimonium abdicatur, purpuræ valedicitur, vota Deo litantur: at minima non facilè, aut abdicantur, si placent; aut, si despiunt, tolerantur. Purpuram nolumus; sed lucernam odimus: fastidimus palatia; sed angulos horremus. Nullus non Hebræorum mare transmisit; Jordanem verò non omnes transiere. Num. 32. 5. Id. l. 10. Strom. §. Hoc sentite in vobis &c.

§. VIII.

Religiosus non amet Sæculum, Cognatos &c.

Ecce sagittæ intrà te sunt, ut veni ad me &c. 1. Reg. 20. 22. dicebat Jonathas ad David. Si intus sagittæ; si Dei amor recludit te in cellula; nec affectio ad Sæculum trahit; *pax tibi est securitas*, atque signum electionis. At si *ultra te* sunt: si affectio tua ad propinquorum obsequium, ò Religiose, exierit, & ad Sæculum; *dimisit te Dominus*. Escobar tr. 3. Coll. Chr. l. 6. obs. 2.

Expoliavi me tunica &c. Cant. 5. 3. Tunica occupationes hujus Sæculi figuratè denuntiat. V. Beda hìc.

Vos estis sal terræ. Matth. 5. 13. Sal extracta maris aqua, & congelata solis calore fit. Ità Monachi, qui ex Mundo erepti, orationis calore in salem convertuntur. Si autem salem in mare projeceris, dissolvetur in aquam. Ità Monachus, in monasterio factus sal; si iterum Mundum ingreditur, & cum sæcularibus conversatur; Mundanus fit, ut ante fuit. Stella in Luc. 2.

Quemadmodum vincula, & catenæ aquilæ; ità & Monacho sollicitudines Mundi. S. Ephrem Paræn. 50.

Quemadmodum turpe est, virum, ætate provectum, in cinere, aut pulvere, confidentem, puerilia describere: ità turpe, immò longè turpius est, eos, qui de rebus æternis perfruendis deberent esse solliciti, in rerum terrenarum pulvere volutari; & studiorum turpitudine professionis suæ fœdare perfectionem. S. Nilus lib. ascet.

Monachus pauper, est tanquàm aquila in sublime volans: quæ tunc ad escam se dimittit, cùm urget necessitas. Id. or. 3. de avarit.

§. IX.

Religiosus vitet commercium Sæcularium.

Vir Dei venit ad me, habens vultum Angelicum; terribilis nimis. Judic. 13. 6. ait mater Sampsonis ad virum suum. Ubi autem secundum ejus annuntiavit adventum, ait: *ecce apparuit mihi vir, quem ante videram*. v. 10. Ecce quomodo imminuta est authoritas sæpiùs redeuntis ad mulierem: prima vice *vir Dei* Angelo propior, quàm homini, vocatur, in secundo adventu *vir* tantùm dicitur. Si tertiò apparuisset; timeo, nè spectrum vocaretur. Si semel mulieri apparueris, vir Dei, & Angelus Domini habeberis: si sæpiùs compareas, vix homo habeberis. Adeò nihil non vile est, quod frequens & obvium est. Oliva lib. 10. Strom. §. Vir Dei.

Exultavit in gaudio infans in utero. Luc. 1. 44. In toto Evangelio nullibi legitur S. Joannes exultasse; nisi in ventre matris inclusus. Religiosus extra cubiculum, & monasterium, non exultet, & leviter lætetur. Diez conc. 2. in Visit. B. V.

Venit in omnem regionem Jordanis. Luc. 3. 3. Fugiamus civitatum, & vicorum celebritates: ut, qui in civitatibus, & civis habitant, ad nos concurrant. Amemus solitudines: ut, qui nos in præsentia fugiunt, ad nos pelliciamus. Joannes quidem Baptista in solitudine versabatur; & civitates ipse cum hominibus ad eum confluebant. S. Nilus lib. ascet.

Errat, Pater, errat, qui confidit se simul & Monachum esse, & curiæ deservire. Quàm male mercatur, qui Monachorum

rum præſumit clauſtra deſerere, ut Mundi valeat malitiam bajulare. Undis erutus ſanus eſt piſcis, non ut ſibi vivat, ſed ut alios paſcat. Vocamur, attrahimur; ſed ut alios paſcat. Vocamur, attrahimur; ſed ut vivamus aliis, moriamur nobis. Amator venator cervum; ſed ut ſibi faciat cibum: perſequitur capras, lepuſculos inſectatur; ſed ut ipſi benè ſit illa nihil ſint. Ament & homines nos; ſed non nobis, ſibimet diligunt; in ſuas nos vertere delicias concupiſcunt. B. Petrus Dam. l. 2. ep. 17. ad Deſiderium Abb.

Apud Sæculares Religioſus quiſque veluti pictura eſt: pictura ſiquidem, ſi procul aſſiſtat, inhianter & cum aviditate proſpicitur; ſi juxta ſit, contemptibilis judicatur. B. Petrus Dam. opuſc. 12. c. 26.

§. X.

Religioſi mali.

Fugit Adonibeſec: quem perſecuti comprehenderunt; caſis ſummitatibus manuum ejus, ac pedum. Judic. 1. 6. *Adonibeſec* interpretatur *dominator egeſtatis*. Et Prov. 10. 4. dicitur: *egeſtatem operata eſt manus remiſſa*, id eſt, pigra. Reges dicuntur viri Religioſi, juxta illud. Eccl. 48. 8. *qui ungis reges & pœnitentiam*, Religioſi deberent quidem ſe & alios regere, per vitam, & doctrinam: ſed aliqui habent manus, & pedes, amputatos per acediam. S. Bonaventura Diæt. Sal. c. 7. de Acedia.

Multitudo ſonitus aquarum, vocem dederunt nubes. Pſ. 76. 18. Nihil mitius nubibus, nihil delicatius, nihil mollius. Verùm, quæ aquam, roremque terris blandè inſtillant; ut cœperint inter ſe collidi, ignes vomunt, fulgetra pariunt, mortem parant, fulmina ei aculantur. Quis credat? adoleſcunt inter rores flammæ; undarumque fulminumque, eædem ſunt canæ. Nimirum nulla diſcordia feralior, quàm piorum. Ex aquis conflatæ nubes, ſi ſecum ipſæ luctentur, flammas evomunt, & fulmina. Quantum terroris è ſinu quàm blando prodit! Quid tàm frigidum, quàm ſilex, & ferrum? ſi verò concurrant, flammas edunt. Ex Angelis dæmones; ex Eccleſia hæreſes: Judas ex Apoſtolis; ex manna vermes; ex pane vitæ mortis præjudicium: denique ex optimis peſſima emergere ſolent; ut cœperint depravari. Oliva t. 2. Strom. §. Multitudo ſonitus &c.

Bonum eſt Sal. Luc. 14. 34. Sal vulnus acerbat; ſed ſanat: carni integræ non nocet. Sic correptio moleſta non probo, ſed improbo. Stella hic.

Dixit ergo unus ex Diſcipulis ejus. Joan. 12. 4. In Marco 14. 4. leguntur Diſcipuli communiter murmuraſſe, & dixiſſe: *ut quid perditio iſta?* Sed major quantitas non excludit minorem. Et conſuetudo Scripturæ eſt, immò & uſus loquentium; ut toti communitati, vel Societati adſcribatur, quod à parte ejus emittitur. Dion. Carth. hic.

Quomodo difficilè ſum expertus meliores, quàm qui in Monaſteriis profecerunt; ità non ſum expertus pejores, quàm qui in Monaſterio. S. Auguſt. ep. 137.

Illud velim, nè ignores: rugam unam tibi turpiorem eſſe; quàm maxima, vulnera iis, qui in Mundo vivunt. Neque enim tam notabilem, ac conſpicuum in ſordidis; quàm in puris unius coloris veſtibus, labes aliqua fœditatem habet. S. Greg. Naz. orat. de fuco.

Vidit Jacob in ſcala Angelos deſcendentes, & aſcendentes. Gen. 28. 12. Nunquid ſtantem quempiam, ſive ſedentem? aut aſcendas, neceſſe eſt, aut deſcendas. Si attentas ſtare, ruas neceſſe eſt. Minimè pro certo eſt bonus, qui melior eſſe non vult. Et ubi incipis nolle fieri melior; ibi etiam deſinis eſſe bonus. S. Bernardus ep. 91.

Expedit ei, ſi quis eſt, qui ſcandala ſuſcitat in hac domo; in hac ſancta, Deo placita; & Angelis ejus admodum grata, ac familiari congregatione; *ut ſuſpendatur in collo ejus mola aſinaria*: &, pro ſuavi jugo, ac levi onere Salvatoris; gravi mole terrenæ cupiditatis humeris ejus impoſita, demergatur in profundum maris hujus; quod eſt ſine dubio ſæculum nequam. S. Bernardus ſ. 2. in feſto S. Michaelis.

Si fortè aliquorum negligentia ad perfectionem non aſſurgit; ipſi viderint, quid excuſationis poſſint afferre: quoniam Apoſtolicam omnes nos vitam profeſſi ſumus. Apoſtolicæ profeſſioni nomina dedimus univerſi. S. Bernardus ſer. quomodò voluntas noſtra divina &c. Monachi, qui habent de Religione, præter ſolum habitum; ſunt ſicut tunica Joſephi ſine corpore. Gen. 37. 33. *Tunica filii mei eſt; ſed fera peſſima devoravit eum*. Et ſicut ſimulacrum David ſine eo. 1. Reg. 19. 13. Et ſicut linteamina ſine corpore JESU. Joann. 20. 5. B. Humbertus ſ. 18. ad Monachos nigros.

Religioſus indevotus, juxta panem moritur fame, juxta fontem moritur ſiti, juxta ignem moritur frigore. Sicut, quando vinum proclamatur in villa, per vinum, quod potatur in ſcypho, judicat homo de toto vino, quod eſt in dolio: Sic Mundus per converſationem, quam videt in uno Religioſo, judicat omnes alios, qui ſunt in Monaſterio. S. Bonaventura Diæt. Sal. cap. 20. de Religione.

Quod cancer oſtreo, facit plerumque diabolus Monacho: cancer enim, quia oſtreis delectabiliter veſcitur; & quia proſpicit periculum (ſi enim chelas immiſerit, relabente teſta coarctatur) ſolerter explorat; quando oſtreum ſe contra ſolis radios aperiat: tunc clanculum immittit, & concluſionem oſtrei impedit: ſicque, hiantia clauſtra repetiens, interiora oſtrei chelis decerpit, ac depaſcitur. Quid oſtreum congruentiùs ſignificat, quàm Monachum? qui nimirum vivit, dum ſub ſilentii cenſura concluditur: perit autem, cùm ad loquendum immoderatiùs aperitur. B. Petrus Dam. l. 2. ep. 18.

S. Jordanus dicebat Prælato: cum diſſolutis accidere, ſicut paſtori: cui moleſtior cuſtodia unius hirci, quàm centum ovium. Bollandus 13. Febr. Apophtegmatum ejuſdem cap. 8. Utinam Mundus hos ſibi ſervaſſet! ut quid enim Monaſteria incolunt? Ut quid terram ſanctam calcant? quare eleemoſynas juſtorum devorant? quare Angelica ſpiritualis exercitii gymnaſia deliciis carnalibus contaminant? Si ſordeſcere volebant, in loco ſordium permanere, non ad loca pietatis tranſire debuerunt. Simplicem gehennam in Sæculo malè viventes ſibi comparaſſent; duplicis gehennæ ſupplicio in Monaſteriis negligenter viventes ſe reos faciunt. Bloſius in ſpec. Monach. diviſ. 2. de malis Monachis.

Eccleſiaſtici (Religioſi) multi ſimiles Saturno; qui eſt planeta cœlo propinquiſſimus; & ideo cœli influentiam maximè deberet participare: eſt tamen planeta malevolus, tardus, terreus, ponderoſus, frigidus, pallidus. Stella in Luc. 15.

§. XI.

De Religioſorum veſtitu.

Iſrael diligebat Joſeph ſuper omnes filios ſuos - fecitque ei tunicam polymitam. Gen. 37. 3. Sic Deus juveni, dilectionis cauſa, præ reliquis, tunicam facit, & induit, Religionis. Jonghen. p. 1. pro ſacra veſtitione Exh. 3.

Eductum de carcere Joſeph totonderunt, ac veſte mutata obtulerunt ei (Pharaoni) Gen. 41. 14. Rei in carcere comam, & barbam, alebant; quaſi lugentes, & ſquallentes, teſte Plutarcho de Milone: abſoluti verò comam, & barbam, deponebant, veſteſque mutabant, in ſignum lætitiæ. Vocati ad Religionem liberati ſunt è miſerabili ſervitute. Idem ib. Exh. 4.

Expoliavit ſe Jonathas tunica. 1. Reg. 18. 4. Viator calore æſtuans tunicam exuit, Jonathas amore flagrabat. 1. Reg. 18. 1. *diligebat* Jonathas *eum* David *quaſi animam ſuam*; ideo expoliavit ſe. Sic Candidatus amore erga Chriſtum æſtuans. Quæres: cur Jonathas veſtimenta potiùs dederit, quàm aliquid aliud? dare poterat, in ſignum amoris, pecuniam, &c. Reſpondet Toſtatus Abulenſis in 1. Reg. quia Jonathas tunc non dabat donum aliquod ut ditaret David; ſed ut ei amorem ſuum oſtenderet: cùm ſeipſum ei dare non poſſet, dedit omnia illa, quæ erant ipſi immediata. Dare ergo omnes veſtes, erat quaſi ſeipſum dare totum. Dedit quoque arma ſibi chariſſima. Id. ib. Exh. 9.

Miſit Elias pallium ſuum ſuper illum. 3. Reg. 19. 19. Dicebat ei Elias, *quod meum erat, feci tibi*. v. 20. Sed non ſatis hoc ſibi ratus eſt Eliſæus; Spiritum quoque ejus expetebat. 4. Reg. 2. 9. Non ſat tibi ſit, veſtem Sancti Fundatoris portare; indue quoque Spiritum illius Patres Carmelitæ in veſtitione ſuorum ſic orant: oramus ut miniſterium, quod per nos exteriùs exhibetur, tu Deus interiùs per donum S. Spiritus exequaris. Id. ib. Eph. 7.

Rex Ninive abjecit veſtimentum ſuum à ſe &c. Jon. 3. 6. Laured. in Sylva mortit. humilitas. n. 6. Nic. Piccininus, Dux exercitus Philippi Ducis Mediolanenſis, in agro Brixiano concluſus à Franciſco Sfortia Duce Venetorum; cùm ad ſuos tutò venire non poſſet, ſe in ſacco impoſitum bajulo tradidit portandum. Bajulus rogatus, quid portaret? Reſpondit, panem. Ità per medios hoſtes ſecurus effugit: quia parvus erat; incluſus in ſacco facilè latuit. Et quia abjecta gloria conſueta, qua ſolebat procedere, humilis ſacco incluſus delatus vice rhedæ, vel equi generoſi; liberatus eſt ab hoſte. Sic Rex Ninive, obſeſſus & concluſus divinarum comminatione plagarum; ut immunis evaderet, indutus eſt ſacco, ſicque liberatus. Achab Regi ſcelerato plurima mala comminatus fuerat Elias: ille, ut malorum obſidionem, qua veluti concluſus detinebatur, evaderet; *ſcidit veſtimenta ſua, & operuit cilicio carnem ſuam; jejunavitque, & dormivit in ſacco, & ambulavit demiſſo capite*. 3. Reg. 21. 27. ſicque comminatas pœnas evaſit. Id. ib. Exh. 21.

Induit novum hominem &c. Eph. 4. 24. Democritus ridens. Doctor quidam togam holoſericam laciniis pretioſis Zobelinis, interiora verò, ad ſumptus vitandos, ovillis ſubduci mandavit. Ei quidam obvius ait: bona fortuna

na te in tam pulchra veſte comitetur. Sed, quæſo, dic mihi: an interiora exterioribus his reſpondeant? Cui Doctor? non auſim hoc dicere: prætextas, quales ſint, vides; at reliquæ ſunt ex eo genere, quo tuæ. Si quempiam Religioſorum Sæcularis interroget: an interiora reſpondeant exterioribus? cogetur cum verecundia reſpondere: non auſim hoc dicere. Prætextas, quales ſint, vides; ſanctus nempe habitus Religionis: at reliqua, cogitationes, opera, &c. ſunt ex eo genere, quo tua, indiſciplinata nimirum, & ſæcularia. Id. ib. Exh. 27.

Veſtis mutatio interiorem cordis, atque animi, mutationem ſignificat: idq; monet, quantum habitus ille à vulgari habitu differt; tantum etiam vitam, & mores, diſcrepare debere. S. Dionyſius lib. de Eccl. hierarch. c. 6.

Cùm Angelicum feramus habitum, unà cum diabolo militiam gerimus. Habitus quidem eſt angelicus; at vita mundana. S. Ephrem. ad correct. cor. qui incluſi vivunt.

TITULUS IX.

RELIQUIÆ SACRÆ.

§. I.

Honorandæ, æſtimandæ.

Quid eſt, quod tenes in manu tua? Ex. 4. 2. Hac virga, ejuſque metamorphoſi, ſignificabantur vices Hebræorum, ſive tres eorum ſtatus in Ægypto. Hebræi enim virgam, id eſt, ſceptrum, & principatum tenebant, vivente, & regente, Joſepho. Quo vita functo virga hæc in terram projecta eſt, & verſa in colubrum: quia Hebræi priùs chari, poſt mortem Joſephi exoſi fuere Ægyptiis. Rurſum hic coluber in virgam verſus eſt, in manu Moyſis: quia populo ſuo rurſus ſceptrum, libertatem, & dominationem attulit. Hujus virgæ Moſaicæ partem inventam eſſe anno Chriſti 1008. ad eamque ex Gallia, Italia, aliiſque provinciis, confluxiſſe plurimos, narrat Baronius anno dicto. Cornelius hic.

Tulit quoque Moyſes oſſa Joſeph ſecum. Exod. 13. 19. Procopius hic: Hebræi, quia carnalia ſectabantur, juſſi ſunt mutuò accipere aurea, & argentea vaſa. Exodo 11. 2. Moyſes eligit juſti viri oſſa, quæ præfert immenſis Ægyptiorum theſauris.

Portaretur ab Angelis. Luc. 16. 22. S. Chryſoſtomus homil. de Lazaro: non ſuffecerat ad portandum pauperem unus Angelus; ſed propterea plures veniunt; ut chorum lætitiæ faciant. Gaudet unuſquiſque Angelorum tantum onus tangere. Ut nos ſacras reverenter adimus reliquias, ſic illi magna cùm veneratione ulceroſum corpus attingebant. Significabant, quanti æſtiment corpus, quod pro gloria Dei multa tulerat. Addit Chryſoſtomus, ſed in ſinu Abrahæ portatus eſt, ut illum tangeret. Did. Nyſſ. ſ. 6. D. Quadr. §. 2.

Venit in civitatem Samariæ, quæ dicitur Sichar. Joan. 4. 5. Citò illuc pergit, ut eam ſua præſentia honoraret. In illo prædio jacebant ſepulta oſſa Joſeph. Joſ. 24. 32. ibi tanta bona præſtat. Nam ob Sanctorum reliquias in aliquo loco commorantes, multa habitatoribus illis bona Dominus largitur. Sylveira hic.

Vidi ſubtus altare &c. Apoc. 6. 9. Alluditur hic ad antiquum, & communem Eccleſiæ ritum, quæ, ex ſanctione Felicis P. I. mandat, corpora Martyrum ſepeliri ſub altari, ut docent S. Auguſt. ſer. 11. de Sanctis Anſelmus, Richardus, &c. Quia Martyres Deo immolati inſtar holocauſti: ut ſepulchra eorum orantibus ad altare eſſent continuum excitamentum devotionis, virtutis, ſpiritualis. Hinc Sacerdos accedens ad altare & oſculans, dicit: *oramus te, Domine, per merita Sanctorum, quorum reliquiæ hic ſunt*. Sylveira hic.

Nos, qui ſuſpicimus reliquias Sanctorum, à Vigilantio appellamur cinerarii, & idololatræ; qui mortuorum hominum oſſa veneremur. S. Hieron. epiſt. 53. adv. Vigilantium ad Riparium Presbyt.

Quando iratus fuero, & aliquid mali in meo animo cogitavero, & me nocturnum phantaſma deluſerit; baſilicas Martyrum intrare non audeo: ita totus, & corpore, & animo contremiſco. Id. ib.

S. Hieronymus in vita S. Hilarionis narrat: eum in Cypro prope urbem Paphum objiſſe, indeque poſt decem menſes Heſychium, Hilarionis diſcipulum, clam furatum fuiſſe corpus Sancti; & in Palæſtinam, ubi primum ejus monaſterium fuerat, tranſtuliſſe; quòd cum fœmina ſancta, Conſtantia, quæ in urbe Papho morabatur, audiſſet; ſtatim præ mœrore ex triſti nuntio mortuam. Alterum è duobus ſignum iſtud, quod nobis in bonum factum eſt, perſuadet; quòd aut placitus Deo ſit locus, aut ſibi placitum facere velit; ad quem, tantæ ſanctitatis virum, à finibus terræ, moriturum, ſepeliendumque, perduxerit. S. Bernardus in tranſitu S. Malachiæ.

Dicere tibi volo de alio theſauro, qui nondum eſt in cœlis; ſed eſt vobiſcum in terra. Hic theſaurus eſt, reliquiæ, & corpora amicorum; ſive putrida ſunt, vel recentia; ſive converſa ſint in cinerem, & pulverem, ſive non: ipſa ſunt certiſſimè theſaurus meus. Revel. S. Brig. l. 7. c. 4. Verba Chr.

Pragæ allatio prima reliquiarum, quas Carolus IV. in diverſis mundi partibus magnis obtinuit precibus; eaſque auro, argento & gemmis; pretioſiſſimè ornatas, donavit Eccleſiæ Pragenſi. Inter illas Deiparæ Virginis cingulorum duorum partes duæ allatæ 2. Febr. S. Petri Apoſtoli baculi pars. S. Gregorii M. caput. S. Philippi Ap. brachium. S. Crucis partes duæ. S. Joannis Evang. pars tunicæ. S. Pauli Apoſt. pars baculi. S. Annæ digitus. S. Petri Ap. catenæ pars. Deiparæ pepli pars. S. Lucæ Evang. caput. S. Clementis Papæ M. catena. S. Stephani Protom. caput. Bolland. addit. ad 2. Jan.

In tranſlatione reliquiarum S. Fauſtæ V. M. cùm cereos, & candelas, ad locum, unde transferendæ, populus ferret: antequam levarentur, divinitus lumen in cunctis accenſum: nec ullo vento ulla extincta, donec ad locum depoſitionis ventum eſſet. Boll. in addit. ad 4. Jan.

Caput unius Martyrum frequenter in ignem projectum, nec in capillis ullum combuſtionis ſignum ſenſit. Nullus audebat intrare locum ubi ſacræ reliquiæ ſervabantur, quem alicujus facinoris vel ſola conſcientia urgebat. Fornicarius, cum contingere eas vellet, ſublevaverunt ſe in altum, ut tangere non poſſit: Pœnitens attigit. Boll. 16. Jan. de SS. MM. Ord. S. Franciſci.

Corpus S. Vincentii M. in campo projectum corpus protegebat; aves, lupum etiam, fugavit. A Daciano projectum in mare alligatis lapidibus, divina virtute ad littus refertur; à Chriſtianis piè ſepelitur. Robertus Rex Gall. immenſa munera auri, atque argenti, & pretioſarum gemmarum, Henrico Imp. obtulit: at ille ſuſcepit tantùm librum Evangelii aureis lapidibus pretioſis inſertum: ac phylacterium ſimile, continens dentem S. Vincentii Levitæ & M. Boll. 22. Jan. Phœnix: Lem. *Viget in cinere virtus*. Picinelli.

§. II.

Reliquiæ Sanctorum protegunt.

Tulit quoque Moyſes oſſa Joſeph ſecum. Ex. 13. 19. Sic armati aſcenderunt filii Iſrael de terra Ægypti. Ejus merita, & reliquiæ, pro muro, gladio, cuſtodia. Alvarez Illuſtr. 370.

Sanctorum corpora quovis adamantino, & inexpugnabili, muro nobis urbem communiunt, & hoſtium impetus propulſant. Neque verò tantùm adverſùs hominum inſidias, aut adverſùs fallacias dæmonum, utilis eſt nobis hæc poſſeſſio: ſed & ſi nobis communis Dominus, ob peccatorum multitudinem, iraſcatur; his objectis corporibus continuò poterimus cum propitium reddere civitati. S. Chryſoſt. tom. 6. Laudatio MM. Ægyptiorum.

Antiochena urbs ad Leonem Imp. inter alia ſcribit, ut refert Evagrius: quoniam civitas noſtra muros non habet (ſunt enim illi per indignationem dejecti) ſacroſanctum corpus hoc S. Simeonis Stylitæ adduximus; ut nobis murus ſit, & munitio. Raderus Virid. Ss. p. 3. c. 4.

Petrus I. Aragonum Rex in prœlio contra barbaros, ad propitiandum Numen, corpus S. Victoriani in caſtris habuit. Cæſa ex hoſtibus quadraginta millia. Boll. 12. Jan.

§. III.

Reliquiæ ſalubres animæ, & corpori.

Dum corpus S. Simeonis Stylitæ ad funus portarent, quinque circiter milliaribus ad Antiochia, conſtiterunt mulæ, quæ Sanctum portabant. Ad dextram enim viæ illius erat monumentum, in quo habitabat vir quidam. Perditè quippe amaverat matronam conjugatam, viginti integros annos; neque ea valuerat potiri. Matrona tandem obiit, inque illo monumento ſepulta eſt. At ille in mortuo corpore in monumento libidinem explevit. Nec mora: ocyùs à dæmone poſſeſſus, quaſi compedibus conſtrictus fuit, & detentus in monumento. Aſſiduè igitur ſedens in gradibus monumentis à multis viatoribus, viſitabatur, ciboque fovebatur. Cùm S. Simeon ad eum locum delatus, repentè ſtante rheda, ex monumento curſim aſcendit, vociferans: miſerere mei S. Simeon! & prehenſa rheda ſtatim inde ſe moverunt mulæ: omneſque Deum laudaverunt, ipſe factus eremita. Bollandus 5. Jan.

Varii cæci, aqua, qua S. Eduardus Conf. Rex Angliæ, manus laverat, vel attactu ejus, viſum receperunt. Bolland. 5. Jan.

Febricitantibus multis terra, quæ circa S. Gerlaci Eremitæ oſſa

essa in tumulo jacuit, in potum data; plurimique sanati. Mulier quædam de sepulchro ejusdem Sancti pulverem furtivè sustulit, & in peplo ligavit, & in usus probabiliter non bonos convertere cogitavit. Ecce virtus divina terram illam in speciem sanguinis commutavit, ut per pepli fimbrias cruor destillaret. Boll. 5. Jan.

In templo Residentiæ in oppido S. Spiritus, par est reliquiarum S. Mauritii Thebæa legionis Ducis: has Brasilii magno honore prosequuntur, earumque opem sæpe in suis necessitatibus experiuntur. Nunquam enim illæ in supplicatione ad pluviam petendam deferuntur, (deferuntur autem sæpius) quin copiosa cœlo descendat pluvia. P. Janicus thes. rer. Indic. t. 2. c. 30.

S. Felicis Presbyteri Nolani exuviæ salutarem exsudant liquorem; quem Nolani manna vocant. Præcipuè oculis medetur. Ex ejus copia futuræ ubertatis præsagium sumunt: adversa metuunt, si tenuior. Boll. 14. Jan.

S. Joannis eleemosynarii reliquiæ salutiferum unguentum sudarunt. Boll. 23. Jan.

§. IV.

Reliquiæ Christum D. concernentes.

CONstantinus maximam columnam Romam advectam statuit, & sub basi duodecim cophinos, & septem sportas, nec non reliquias septem panum, quibus Christus multitudinem pavit. Nicephorus Caliatus lib. 7. cap. 49. Anno 1013. Monachi quidam ab Jerosolymis particulam lintei, quo pedes Discipulorum Salvator lavit; attulerunt: plurimis non credentibus eam in ignem imposuerunt; &, remotis carbonibus, integra retraxerunt: argento, auro, gemmisque, nunc includitur; eaque populus reverens adorat, & exosculatur. Leo in Chronico Cassin. l. 2. c. 34.

Inter thesauros S. Patricii, baculus auro rectus, gemmis pretiosis adornatus: quem Jesus ipse manibus tenuerit, & formarit. Ex vita S. Malachiæ Ep.

Catinus ille, in quo Agnus Paschasius mensæ illatus, ex Smaragdo confectus, colitur devotè Genuæ. Sylveira in Matth. 26. c. 4.

Tunica Christi inconsutilis Treviris magna veneratione colitur. Sylveira in Joan. 19. c. 14.

Spongia Christo porrecta religiosè servatur Romæ in Basilica Lateranensi. Idem ibid. cap. 18.

Miscellanea.

Justorum reliquiæ virtutes sunt. S. Ambros. in Ps. 26.

Grata quidem contentio multorum de reliquiis Sanctorum: utinam de eorum virtutibus imitandis per foret contentio. Alvarez Illustr. 352.

TITULUS X.

RENOVATIO SPIRITUS.

§. I.

Figuræ, & Similitudines.

Ex Veteri.

ABlactatus est: fecitque Abraham grande convivium in die ablactationis. Gen. 21. 9. Meritò quæritur: cur Abraham, nec die, quo natus est ei filius; nec die, circumcisus, sed die, quo ablactatus est, epulum fecerit? Quod, nisi ad aliquam spiritualem significationem referatur, nulla solutio quæstionis est. Tunc scilicet debere esse magnum gaudium spiritualis ætatis, quando fuerit homo factus novus spiritualis. S. August. lib. 1. quæst. Sup. Gen.

Mensis iste Nisan. Ex. 12. 2. id est, Aprilis, verna tempories, cùm tellus reflorescit, totusque, post hyemem quasi post senium, rursus juvenescit orbis; nonne sensatum hominem docet; quatenus renovatus spiritu mentis suæ, fide viridis, spe lætus, & charitate floridus, Paschalis Agri epulis interfit spiritualibus? S. Rupertus Abb. l. 2. in Ex. 5.

In Calendis autem offeretis holocaustum Domino &c. Num. 28. 11. Neomeniæ festivitas appellatur cùm luna innovari cœperit, & soli proxima fuerit, penitusque conjuncta. Sol justitiæ Christus est: huic si luna, id est, Ecclesia sua, quæ lumine ipsius repletur, conjuncta fuerit, & penitus ei adhæserit; tunc festivitatem Neomeniæ agit. Tunc enim nova efficitur, cùm abjecerit veterem hominem; & induta fuerit novum; qui secundùm Deum creatus est. Orig. hic. Quæres: cur Deus istituerit Neomeniam? Nota: Calendæ erant prima dies mensis, quæ & Neomenia, sive Novilunium, dicitur. Quartam causam dat Cornelius: ad legem Dei, & ea, quæ illo mense agenda erant, in tabernaculo audiendum. Hac de causa, & apud Romanos in Kalendis confluebant in urbem: ut quisque disceret, & intelligeret; quid eo mense in divinis, humanisque rebus, faciendum incumberet. Hæc commodè applica primæ Dominicæ mensis; qua Christiani religiosiores solent spiritum innovare, conniteri, communicare; Deo pro beneficiis mense elapso gratias agere; eique auspicia mensis, totumque mensem, offerre, & prospera in eo petere. Cornelius hic in Num. 28.

Facite plaustrum novum unum. 1. Reg. 6. 7. Cur novum? cùm festinationem requiverent, potiùs vetus aliquod assumendum. Respondent Dionys. Lyran. Abul. ità factum, propter reverentiam arcæ; nè Christianus in animam multis vitiis inveteratam, Christum inducat. Mendoza hic.

Emittes Spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ. Ps. 103. 30. quæ inveteratur in hyeme propter frigus; sed in fervore æstatis, id est, charitatis renovatur. Renovari dicitur terra, quando herbæ pullulant: herba est propositum bonum. Item renovatur per flores, id est, per orationes, & operationes contemplativas. Item renovatur, quando gelicidium resolvitur in aquas, id est, in lacrymas stante austro. *Flabit spiritus ejus, & fluent aquæ.* Ps. 147. 19. Item renovatur, quando aquæ, occupantes agros deficcantur, id est, delectationes carnales. Gen. 8. 1. *adduxit* Dominus *spiritum super terram, & imminutæ sunt aquæ.* Hugo Card. in Joan. 13. 34.

Cantate Dominum canticum novum. Ps. 149. 1. Admoniti sumus, Domino cantare canticum novum; Homo novus novit canticum novum. Canticum res est hilaritatis: &, si diligentiùs consideremus, res est amoris. Qui ergo novit novam vitam amare, novit canticum novum cantare. S. August. serm. 2. de diversis. Vetus homo, vetus canticum; novus novum canticum. Quisquis terrena diligit, vetus canticum cantat: qui vult cantare canticum novum, diligat æterna. S. August. hic. Redempti à Domino cantate ei canticum novum. Ille novum canticum resonat, qui, relectis peccatis, novam vitam bonis operibus inchoat. S. Honorius s. in die Paschæ.

Hortus conclusus soror mea. Cant. 4. 12. Hæc de quavis anima intelligit Hugo Card. Haylgrinus, Justus Orgelit. Sim. Cass. l. 13. in Evang. hortus ab *oriendo* dictus est. Quantacumque enim diligentia hortum cures, semper in illo videas lolium, & urticas oriri: ut necesse sit ad manus habere forficem, sarculum, ligonem, &c. Did. Nyss. Vit. Abr. lib. 6. c. 8.

Ossa arida audite verbum Domini. Ezech. 37. 4. 5. *Ecce ego intromittam in vos spiritum, & vivetis &c.* Cur ex putridis ossibus viventes homines excitantur, & non potiùs de novo efformantur? Dei potentiam non magis illustrat, ex vetustate novitatem excitare; quàm de nihilo adstruere novitatem. Escobar t. 2. Persec. Chr. l. 12. sect. 1. Obs. 2.

Ex Novo, & Patribus.

Accepit eum in ulnas. Luc. 2. 28. Per hoc, quod senex accepit infantem, instruimur, quod, deposita vetustate, debemus induere novitatem. Hugo Card. hic.

Implete hydrias aqua. Joan 2. 7. An non faciliùs, sine aqua apposita, conditor vinum præberet? Rupertus in aqua infirmitatem nostram; ac spiritus corruptionem agnoscit. Non igitur sit de novo merum, sed ex aqua generosum vinum: ut innuatur; aqueam infirmitatem nostram, diligentia adhibita, studioque innovationis, posse ad ferventissimam charitatem accendi. Escobar cit.

Facta sunt encœnia. Joan. 10. 22. Theophylactus, & Euthymius asserunt, in hoc solemni Encœniorum celebriari non templum, aut altare innovatum, sed, exersum omnino, primæ gloriæ restitutum. Escobar t. 2. Persecut. Chr. l. 12. sect. 1. obs. 2.

Vides cœlum hoc, quàm pulchrum, quàm amplum, magnificum sit, quantum edurare potuerit temporis. Jam enim quinque millia annorum, atque etiam plus servatur, & constat; nec tamen longo temporis spatio effectum est, ut senescat: sed ad corporis modum adolescentis robusti, floret, vigetque, ætate: &, quàm principio sortitum est pulchritudinem, eandem integerrimam servat; nulla ex parte factum deterius tanto spatio temporis. S. Chrysost. hom. 2. de incomprehensibili natura Dei.

Vestrum quilibet peccatum, velut serpens senectutem exuens; sic affectibus spoliatus, justitiamque indutus, redeat, alius ex alio factus. S. Basilius Cæsar.

§. II.

Renovationis motiva.

Ex Veteri.

EGredere de terra tua, & de cognatione tua &c. Gen. 12. 1. Denuo Deus Abraham compellat, & invitat ad egrediendum, de patria sua Ur Chaldæorum jam egressum. Gen. 11. 31. Ut priorem effectum posteriori affectu cumularet: q. d. interprete Ruperto: lib. 5. in Gen. c. 3. Sicut de terra Chaldæorum corpore egressus es, animo quoque sic egredere. Nec aliter S. August. q. 24. in Gen. egredi jubetur; non ut corpus inde ejiceret, quod jam fecerat; sed ut animam evelleret. Mendoza in 1. Reg. 2.

Veni, & mittam te ad Pharaonem. Ex. 3. 10. Deus cùm Moyse familiariter locutus dixit. Sed, si Moyses coram Deo præsens aderat; quò ulteriùs evocatur? Lyran. licèt, inquit, præsentialiter esset coram Deo; tamen dixit, *veni*: per hoc significans; ut deberet esse promptus mente, sicut erat præsens corpore. Mendoza ib.

Ascende ad Dominum tu, & Aaron. Ex. 24. 1. *Ascenderunt Moyses, & Aaron & viderunt Deum Israel.* v. 9. 10. Sed jam in montem consistentem, iterum Deus in montem vocat: *ascende*, inquit, *ad me in montem.* v. 12. Id.

Audiens populus sermonem hunc pessimum, luxit; & nullus ex more indutus est cultu suo. Ex. 33. 4. Gravissima comminatio fuit illa Dei in populum: *non ascendam tecum, quia populus dura cervicis es.* Lautiores vestes, quibus in illa celebritate Pentecostes, sive legis divinitus acceptæ, ornabatur, deposuit. Sic pœnitentium ritu exutum Deus alloquitur: *jam nunc depone ornatum tuum.* Et statim: *deposuerunt ergo filii Israel ornatum suum.* v. 5. 6. Cur denudatus denudari jubetur. Respondet Burgensis addit. 3. non inculcari à Deo novam spoliationem, jam enim se omnes spoliaverunt; sed novam spoliationis præteritæ approbationem; ut, quod bene fecerant, fecisse gauderent; ac de suo sibi facto complacentes exultarent. Id.

Dies primitivorum, quando offeretis novas fruges &c. Num. 28. 26. Dies primitivorum status pœnitentium est; qui primitias bonæ vitæ offerunt: novæ enim fruges novæ virtutes sunt. S. Bonaventura s. 1. in Vigil. Nat. D. Acceptissimæ Deo erant illæ oblationes, quæ novæ fruges primitivorum dicebantur. Seu, ut vocat S. Ambros. l. 2. de Cain, & Abel c. 6. nova novorum. Hoc est enim, ait, sacrificium primitivum, quando unusquisque se offert hostiam, & à se incipit; ut postea munus suum possit offerre. Mendoza in 1. Reg 6. 7.

Ergo cunctos interficite, quidquid est generis masculini. Num. 31. 17. Israelitæ contra Madianitas decertantes, juxta Moysis imperium, *omnes mares occiderunt.* v. 7. Et nihilominus, cùm ex prœlio victores reverterentur, Moysem audiunt imperantem: *ergo cunctos &c.* Nonne jam omnes erant interfecti? Dici potest, ne Israel suis facti peniteret; sed integrum adhuc propositum ulciscendi Dei hostes, non modò conservarent, sed etiam renovarent. Mendoza in 1. Reg. 3.

En panes, quando egressi sumus de domibus nostris, ut veniremus ad vos, calidos sumpsimus; nunc ficci facti sunt. Jos. 9. 12. Gabaonitæ ab ingenuitate filiorum Israel exclusi, perpetuæ servituti mancipati, rationem ipsi insinuant: *en panes &c.* Non poterant in domo Dei placere, quorum bona laborabant vetustate, nec de innovatione curabatur. Origenes hom. 5. in Levit.

Gabaonitæ illi condemnantur, & ligni cæsores fiunt, vel aquæ gestatores: quia panes veteres ad Israelitas detulerunt; quibus lex spiritualis jubebat, semper uti recentibus, & novis. Baeza t. 2. l. 7. c. 1. §. 12.

Fecistis omnis, quæ præcepit vobis Moyses famulus Domini: mihi quoque in omnibus obedistis. Jos. 22. 2. ait Josue ad populum jam in amicitiam cum Deo restitutum. Et tamen paulò post: *auferte*, inquit, *deos, quibus serviverunt Patres vestri in Mesopotamia, ac in Ægypto; & servite Domino.* Jos. 24. 14. Si jam falsis aliis renuntiarunt; quorsum iterum, renuntiare jubentur? Credo, ut, quod opere compleverant, novo animi decreto firmum, ratumque haberent. Mendoza in 1. Reg. 3.

Filius meus es tu, ego hodie genui te. Ps. 2. 7. Sic generatur Filius Dei à Patre, ut non possit veterascere; sed semper appareat, quasi recens, & novus in vita. Hanc æmulare juventam; hanc procura tibi novitatem, qui divino saturaris convivio. 1. Petri 2. 2. *sicut modò geniti infantes.* Baeza t. 3. l. 14. c. 10. §. 33.

Concupiscet Rex decorem tuum. Psal. 44. 12. Excutiendum, quidquid in nobis resederit vetustatis; rugæ insuper omnes, ac maculæ, & labes, abluendæ: nosque ita excolendi, ornandique erimus; ut nostri decoris, & cultus, desiderio vel princeps ipse, & Dominus capiatur. S. Chrysost. serm. quòd nulla resideat apud nos vitior. & malor. memoria.

Emittes spiritum, & creabuntur &c. Ps. 103. 30. Toties nos Dominus creat, quoties de vetustate peccati in novum hominem instaurare dignatur. Ps. 50. 12. *cor mundum crea in me Deus.* Cassiodorus in Ps. 103.

Innova dies nostros. Thren. 5. 21. Quia conversio initium est reparationis antiquæ vitæ. Porrò innovatio dierum perceptio est æternitatis. S. Paschasius hic.

Projicite à vobis omnes prævaricationes vestras, in quibus prævaricati estis; & facite vobis cor novum, & spiritum novum. Ezech. 18. 31.

Ex Novo.

Abneget semetipsum. Matth. 16. 24. Tunc nos abnegamus, dum vitamus, quod per vetustatem fuimus, & annitimur, quò per novitatem vocamur. V. Beda l. 3. hic. Qui deponit veterem hominem cum operibus suis, denegat semetipsum, dicens: *vivo autem jam non ego.* Gal. 2. 20. S. Hieronym. in Matth. 16.

Facta sunt encœnia in Jerosolymis. Joan. 10. 22. Nulla tam perfecta imago virtutis, ac sanctitatis; ut non penicillum, scalprumque, quotidie requirat. Nota: Jerosolymis fiunt encœnia, & renovationes: Nam encœnia, ex S. August. hic, idem sunt, quod renovatio. Si in Ægypto, vel Babylone, fierent encœnia, vel innovationes; nihil novum putarem: ubi enim confusiones, id est, Babylon; ubi tenebræ, id est, Ægyptus; ibi non tam mira, quàm necessaria innovatio. Sed non mirare: nulla enim talis Jerusalem, nulla talis pacis visio; nulla, inquam, tam sancta anima, quæ nihil habeat innovandum, purgandum, perficiendum. Celebrare enim encœnia. Theophylacto idem est, quod ascensiones ponere Davidi. Ps. 83. 6. Ascensiones autem ponit anima, quæ de virtute in virtutem quotidie assurgit, innovaturque, & expolitur. Did. Nyss. ser. 4. D. 5. Quadr. §. 6.

Renovamini in spiritu mentis vestræ, & induite novum hominem. Ephes. 4. 23. 24. Per novum hominem, interprete Salmerone, Christus intelligitur, juxta illud Roman. 13. 14. *induimini Dominum Jesum Christum.* Mendoza in 1. Regum 6. 7.

Expoliantes vos veterem hominem. Coloss. 3. 9. Quale portentum, ut nemo non libentissime veterem vestem exuat; si melior præsto sit: & nullus non cunctetur exuere veterem Adam; cùm novo, optimoque, mox indui, ornarique queat? Vestes non amamus, nisi novas: & cariosam ità mentem retinemus; ut malimus perire, quàm renovari. Oliva l. 3. Strom. §. Expoliantes.

Admoneo te, ut resuscites gratiam, quæ est in te. 2. Tim. 1. 6. Resuscitare in Græco propriè est, ignem cineribus conditum, ac sopitum, flatu, folle, aut flabello suscitare, ut reardescat, q. d. gratia, quam accepisti, sensim languescit, sopitur, & restinguitur. Vide ergo, ut eam suscites, ut charitatis flammam reaccendas, ejusque ardorem continuò foveas. Ad id flabella, & folles, tibi sint oratio, meditatio, lectio &c. Cornelius hic.

Vincenti dabo edere de ligno vitæ. Apoc. 2. 7. Victorinus, & Beda, per hoc lignum intelligunt Christum; qui in Ecclesiæ paradiso omnibus fruendus proponitur; idque in Eucharistia, ait Rupertus, & Anastasius Sinaita l. 1. hex. Paschas. l. 1. de corp. Chr. c. 7. & 8. Alcazar addit: Christum promittere hic suam opem iis per Eucharistiam; qui fortiter apud se statuerint, vota, ac desideria instaurare; & antiquum studium repetere; nec in virtutum exercitatione languescere. Cornelius hic.

Vincenti dabo calculum candidum, & in calculo nomen novum. Apoc. 2. 17. S. Hieron. ep. 83. legit *calculum novum*; quem interpretatur esse *cor novum, & spiritum novum.* Ezech. 36. 26. Calculo novo nomen novum inscribitur: ut significetur, novum Jesu nomen non nisi novo cordi, & novo spiritui inscribendum. Mendoza in 1. Reg. 6. 7.

Ex Patribus, & aliis.

Nescit mens per torporem veterascere, quæ studet per desiderium semper inchoare. S. Gregor. mor. l. 22. c. 2.

Similis similem quærit: & Deus profectò similitudinem suam diligit. Vis & tu diligi à Deo tuo? Salvatore tuo? Reforma in te imaginem suam, & amabit te: repara similitudinem suam; & desiderabit te. Richardus à S. Victor. in Ps. 118.

Ad novum pertinet, habere novam animam, quoad novas affectiones, & novas cogitationes, juxta illud Ezech. 36. 26. *dabo vobis cor novum*, scilicet quoad affectiones; *& spiritum novum ponam in medio vestri*, scilicet quoad cogitationes. Similiter linguam; ut, recedentibus veteribus de ore, lingua nova loquatur; juxta illud Marci ult. 17. *linguis loquentur novis.* Item novam conversationem, juxta illud Rom. 6. 4. *in novitate vitæ ambulemus.* Item nomen novum: ut, qui erat malæ famæ, jam sit bonæ; juxta Is. 62. 2. *vocabitur tibi nomen novum.* Item novum gaudium: ut de nulla re seculari gaudeat; sed solùm de divinis. B. Humbertus s. 7. ad Novitios in quocumque Ordine.

Quinque renovabuntur, terra, aquæ, aer, ignis, cœlum: ita nos modò debemus in quinque renovari; si tunc cupimus salvari, & renovari gloriosè. Renovandus est homo primò in corpore per continentiam; ecce terra. Secundò in anima, per claram benevolentiam; ecce aqua. Tertiò in ore, per veram eloquentiam; ecce aer. Quartò in opere, per diligentiam; ecce ignis. Quintò in intentione, per cœlestialem eminentiam; ecce cœlum. Debemus renovari in ore per ve-

veram eloquentiam; ad instar aeris post Judicium: quia tunc erit ità clarus, quòd nullam habebit obscuritatem nubium, tempestatem, vel fulgura: sic modo renovandum est os nostrum; ut non sint in eo obscuritates mendaciorum; nec tempestates verborum superborum; nec fulgura minarum; nec tonitrua juramentorum. Debemus renovari in intentione per cœlestialem eminentiam ad instar cœli, quod post judicium accipiet qualitates altas, & claras: sic nos in operibus nostris debemus ordinare intentionem, ut sit alta propter Deum, & non sit bassa propter Mundana, scilicet laudem, vel vanam gloriam. S. Vincent. Ferr. s. 6. D. 2. Adv.

Qui fugat à se tepiditatem, & novum concipit fervorem; celebrat in spiritu novum Pascha cum Christo; & canit cum illo jucundum alleluja. Stella de cont. p. 3. c. 17.

Ego sum quasi avis illa, quæ nihil desiderat comedere, nisi recens cor avium; & nihil vult bibere, nisi sanguinem purum cordis avium. Ego nihil desidero, nisi cor recens; id est, animam hominis, bonis operibus, & affectionibus divinis, recentem; cujus charitatis sanguinem bibere desidero. Hæc est enim refectio mea: Charitas fervens ad Deum, & anima à vitiis emundata. In revelat. extravagantibus S. Brigittæ, c. 50. Verba Chr.

Tu nova sponsa mea, venisti in ignotum locum. Oportet ergo te habere quatuor. Primò scire loquelam Dei; secundò habere vestes debitas; tertio scire disponere dies, & tempora, juxta dispositionem loci, quartò novis cibis assuescere. Sic tu, quia de Mundi instabilitate, venisti ad stabilitatem; ideo oportet te habere novam loquelam, id est, abstinentiam ab inutilibus verbis & quandoque etiam à licitis, propter gravitatem silentii. Vestes tuæ debent esse humilitas interior, & exterior. Tertiò moderatio temporis tui est: ut, sicut ad corporis necessitatem habuisti plura tempora; sic nunc unum tempus habeas ad animam: ut scilicet contra me nunquam velis peccare. Quartò novus cibus, est abstinentia à gula, & delectationibus, cum omni descritione l. 1. Revel. S. Brig. c. 34. Verba Chr.

Vide Recollectio. Juventus, Senectus.

§. III.

Renovationis praxes.

R*Enovamini spiritu, mentis vestræ*, supple interiùs; *& induite novum hominem*, exterius Ephes. 4. 23. Ille est ordo debitus ut sicut vita naturalis incipit in interiori homine, id est, corde, & à corde extrà derivatur: ità etiam vita incipiat spiritualis. Sed quidam habitum interiorem mutant, ad modum, quo divites sereno aere pretiosis se induuntur; orta pluvia vilibus, & antiquis, quas bajulas sequens portat Broymard.

T I T U L U S XI.

RESPECTUS HUMANUS.

Motiva spernendi.

Q*Uare dereliquisti pauculas illas, oves in deserto? ego novi superbiam tuam &c.* 1. Reg. 17. 28. David, desertis ovibus in deserto, descendit in castra, pugnaturus contra Goliath; fratres ei exprobant superbiam, & nequitiam cordis: ille propterea non destitit à proposito. Non est declinandum à via recta ob caniculum allatrantem. Conculcandus est *coluber, & cerastes, in semita; qui mordere conatur ungulas equi, ut cadat ascensor ejus retorsum*. Gen. 49. 17. Marchantius D. Quinquag.

Ludam, & ero humilis in oculis meis. 2. Reg. 6. 22. Michol irridet maritum suum David, & increpat, quòd coram Arca saltet. Ille sciens, se id fecisse ex amore Dei, non desistit. Id. ibid.

Ipse verò multò magis clamabat. Luc. 18. 39. Quomodò, quamvis multi increparent eum, non tacebat; sed ampliùs clamabat? Fervor quidam intrinsecus instimulabat eum. Idcirco & Jesus *jussit illum adduci ad se*: quòd profectò dicturus esset, qui appropiaret ei. Theophylactus hic.

Magister vocat te: illa, ut audivit, surgit citò, & venit ad eum. Joan. 11. 18. 29. Contra urbanitatem egisse videtur nobilis fœmina: quia relictis amicis, velut ex abrupto surrexit, & abiit. S. Basilius Seleuc. c. 2. de Lazar. resuscit. non verita est turbam, non sinistram opinionem, quam de Christo habebant. Aderant enim multi inimici, qui inter cætera dicebant: *non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere, ut hic non moreretur?* v. 37. Verùm Præceptore præsente, humana omnia posthabuit; totaque in unum hoc incubuit, ut Magistro suus constaret honor. De Castillo Illat. 278.

Sæpe agenda aliqua bona proponimus: sed, si unicus contra nos, vel levissimus, sermo ab ore irridentis eruperit, ab intentione actionis nostræ fracti protinus, & confusi, resilimus. S. Greg. hom. 3. in Evang.

In his ad conscientiam redeo, ad mentis meæ secreta recurro: certus, quia, nisi pro Amore Christi, cujus ego malus servus sum, nullius iracundiam pertimesco. B. Petrus Dam. ep. 4. ad Leonem IX. Papam.

Scitis, qualiter est de obloquentibus, & desistentibus à bono incepto? sicut de parvo, puero, qui à matre mittitur aliquo: qui ex latratu caniculi timet, nec audet transire; imò revertitur: cùm tamen caniculus ei nocere non possit. Talis stultitia est eorum; qui ex locutionibus hominum non volunt vitam continuando transire. Pater noster Christus, & Mater Ecclesia, mittit nos; ut vadamus ad civitatem paradisi, &c. S. Vinc. Ferr. s. 2. D. 3. Adv.

Vide Pudor. Timor hominum.

T I T U L U S XII.

RESTITUTIO ALIENI.

§. I.

Agrè fit.

E*Go faciam, quod jussisti. Et ille: jura ergo mihi*. Gen. 47. 30. Petit à filio pater, ut post mortem cadever suum deferat ex Ægypto, illudque sepeliat in terra Chanaan. Spondet filius: ità se facturum; & adhuc jurejurando obstrictum cupit Josephum. Oleaster hic: parum curant filii, quidquid parentes injunxerint, noveratque hoc prudens senex: ideo filium jurare cogit; ut sollicitus sit implere, quæ vult. Esse mihi, hic amplus locus arguendi filios, qui nihil minùs curant, quàm quæ parentes in morte præcipiunt Æquisque judiciis Dei parentibus hoc evenit: qui, propter filios evehendos, aliena surripere non cessant; ut nihil emolumenti ab eis post mortem recipiant. Alvarez Illust. 309.

Fuit Arca Domini in regione Philistinorum septem mensibus. 1. Reg. 6. 1. Cur tandiu? quia peccatores ad restituenda debita difficilè adducuntur. Mendoza hic.

Noli attendere ad possessiones iniquas. Eccli. 5. 1. Nihil est, quod æquè multorum conversionem retardet, quàm nolle restituere ablata: ut enim retia amplam habent portam, in quam pisces ingrediantur; angustam autem, ut egrediantur: sic avari, ad accipiendum os habent latum; ad reddendum angustissimum. Octavianus hic.

Væ ei, qui multiplicat non sua! usque, & aggravat contra se densum lutum? Habac. 2. 6. Nota: non ait contra alios, *sed contra se*: ut enim alteri benefaciat, amore crudeli perdit seipsum &c. Segneri ser. 13. die Mercurii Dom. 2. Quadr.

Quatuor sunt hominum genera pertinaciter obstinatorum: scilicet tyrannus in retentione dominii, hæreticus in pravitate fidei, assuetus verbis improperii, & possessor alienæ rei. S. Thom. Aqu. opus. 37. c. 4.

Peccatum paralysi simile, quoad pulsum: nam pulsus paralytici est tardus, rarus & debilis. Pulsus autem, cùm procedat à corde, & derivetur ad manum, designat bonum propositum cordis. Tarde, raròs, venit in opus, maximè in usurariis: quia, licèt aliquando compungantur, & restituere proponant; raròs tamen bene restituunt, aut differunt usque ad mortem. Geminiani l. 6. c. 52.

Usurarius moriens hortanti ad pœnitentiam respondit: nimis tardè est; jubensque sibi afferri pecuniam, ait: heu cum quanta solicitudine vos acquisivi! & nunc propter vos animam perdam! nec tamen restituit. Broymard. Restitutio.

§. II.

Restituentium exempla.

E*T replevit carnem pro ea*. Gen. 2. 21. Quàm bonus Dominus, nostrique amans; nostra, quæ sua potiùs sunt, exposuit; & in nostram, non suam utilitatem; & tamquam debitor mox exolvit: docens, solvenda esse debita, restituendumque ablatum. Persuasum mihi habeo, nullum adhærere tenaciùs animo; nullum sanari difficiliùs; quàm vitium eorum, qui alienis potiuntur, & reddere in vita, imò nec in morte patiuntur. Fernandius hic.

Surgite, & egredimini à populo meo &c. Ex. 12. 31. Pharao, obstinatissimus tyrannus, qui Deum nescit, qui abs se nunquam dimittendum Israel testatus est; uno filii funere ità mollitur; ut suo edicto lituras inducat, emittat subjectos, armenta abire permittat cum prolibus, spoliari opibus urbs patiatur. Tu verò, non Nilo, sed Jordane, inundatus; qui Deo militas; qui inter Israelitas novæ legis es cooptatus: non frigente cadavere filii; sed putrescente corpore tuo, alienam pecuniam domi retines; quæ oppressisti non relevas; animam agis, & rem tuam agis, non quasi senex moriturus, sed quasi modò genitus infans: lac opum exugis,

gis, & spiritum efflas; ut tecum sit pecunia, plane non tua, in interitum? Duriores jam Pharaone sumus: & si Nilo innatant crocodilli, harpyæ lasciviunt in Jordane. Oliva f. 6. D. 4. Quardr.

Oves vestras assumite. Ex. 12. 32. dicebat Pharao: & Christianus, ut oves retineat, deputari non veretur inter hœdos. Quænam, rogo, hæc navigandi ars? conflictata oneraria, nè jacias merces, navarchum dejicere in profundum? Nè domo aurum efferatur, tu te inferes orco? cœlo exclusus, quòd rapinas domo non excluseris. Id. ib.

Videte, nè forte furtivus sit. Tob. 2. 21. Tobiæ unicus filius erat, spes una stirpis: quem licèt tenerrimè amaret; nihil tamen minùs cogitabat; quàm illicitis eum artibus ditare. Cùm hœdum aliquando domi suæ balantem audiret, mox exclamavit: *videte &c.* Quidquid præterea necessario familiæ victui subtrahere poterat, summa charitate in egenos, incarceratos, pupillos largitus. Curas filio de se ut eximeret, vocatum ità solatus, *noli timere, fili mi: pauperem quidem vitam gerimus &c.* Tob. 4. 23. An inania hæc promissa? Brevi filius selectissimam sponsam, dotem largam, affinitatem honoratam, hæreditatem amplissimam, nactus. Sic monere filios deberent parentes. *Meliùs est modicum justo super divitias peccatoris multas*. Ps. 36. 16. Segneri s. 13. die Merc. D. 2. Quad.

Restulit triginta argenteos. Matth. 27. 3. Suspecta salus illius est, qui injustè pecuniam acceptam non in præsenti restituit; sed protrahit, usque dum mortuus sit. Heu! quàm mihi ferè faliuntur? cùm ab ipso Juda, omnium avarissimo, condemnentur: qui nihil priùs ante mortem statuit; quàm pecuniam refundere. Baeza t. 1. l. 4. c. 3. §. 6.

Reddo quadruplum. Luc. 19. 8. Non dixit, dabo dimidium, & reddam quadruplum; sed, *ecce do, & reddo*. Audierat enim Salomonis admonitionem: *nè dicas, rediens redi, & eras dabo*. Christus evangelizat ei salutem: hodie das; hodie tibi & salus. Theophylactus hic. *Reddo*, non in longa tempora cogitationem differo; non ad testamentum remitto; sed jam solvo, & restituo. Baeza ante cit. Quis docuit Zachæum, alienæ pauperum fortunæ raptorem, restituere? S. Chrysost. s. de publ. confitetur fraudes: ipse se judicat, ipse se condemnat: non vult apud se rapinarum quidquam residere; ut possit Judici Christo placere. Formidabat districtam examinationem Domini fraudulentus egenorum exactor: ideo hic donis placatum inveniri cupit Judicis vultum. Arcones in Is. 3. 13. Dis. 2.

Pauperi mulieri cùm unicum porcellum lupus rapuisset, confestim accurrit S. Blasium, ut illum à lupo sibi restitui præciperet: quod & factum. O duritiam nostram! virtus S. Blasii novit cor lupi ferocissimi ad restituendum porcellum; & tu fur, latro, non ex præcepto Blasii, sed Dei, non vis restituere furtum? S. Vinc. Ferr. s. de S. Blasio.

Narrat author vitæ S. Annonis Ep. Colon. Surius tomo ult. l. 2. c. 14. muscam, dum S. Antistes ad aram faciebat, particulam hostiæ consecratæ furatam evolasse. Verùm illam precibus, & lacrymis S. Annonis compulsam, cum stridore revolantem, super patenam retulisse; &, in temeritatis suæ pœnam, seorsum super altare exanimem corruisse.

§. III.

Non restituere, noxium, periculosum.

A*Chan tulit aliquid de anathemate*. Jos. 7. 1. Illicitis artibus ditare suos volebat Achan; dum, contra Dei vetitum, aurum inter spolia Jericho sublegit: unde & ipse, & familia tota flammis absumpta est. v. 25.

Vinea erat Naboth Jezrahelitæ &c. 3. Reg. 21. 1. Iniquis modis ditare suos voluit Achab, dum vineam. Nabotho injustè rapuit. Propterea violenta morte periit, stirpe ejus tota excisa quindecim annorum spatio. 4. Reg. 10. 17. *percussi qui reliqui fuerant omnes de Achab*. Cur ergo ad amplificandas familias vestras: iis artibus utimini, quibus eas destruitis? An creditis, illas irato Deo stabilem ætatem laturas; qui familias tam copiosas, & potentes, in nihilum redegit? Cùm fabricam molimini; non hyeme ædificatis sed ver, æstatem, expectatis: quia ædificia hyeme erecta ætatem non ferunt; frigore enim calx enervatur; unde lapides firmiter hærere non possunt. Eccl. 21. 9. *qui ædificat domum suam impendiis alienis, quasi qui colligit lapides suos in hyeme*. Segneri s. 13. D. 2. Quadr.

Cur timebo in die mala? iniquitas calcanei mei circumdabit me. Ps. 48. 6. S. Chrysost. hic: qui timebo in die malo? unum tantum: nè fortè vitæ meæ, & vitæ iniquitas me circumdet, scit, Scripturam fraudem vocare calcaneum. Theodoretus: calcaneum aliqui iter vitæ nuncuparunt: ego verò opinor, fraudem significare: ex translatione eorum, qui currunt; qui calcaneo sæpius adversarios deiciant. Juxta hos Patres David, super omnes improbitates, iniquitatem calcanei, fraudis, & direptionis pauperum, adstruit, à principibus, & dynastis, pertimescendum. Arcones in Is. 3. 13. Disc. 2.

Nunc igitur ego Nabuchodonosor laudo &c. Dan. 4. 34. Cur nihilominus ejus dubia salus est; quem, post actas Deo gratias, peccasse nescimus? imò plerique affirmant, cœlo exclusum? audi causam Dan. 5. 2. - *quæ asportaverat Nabuchodonosor pater ejus de templo*. Cantica facilè concinnantur; sed injustè ablata non facilè redduntur. Etiam Achab 3. Reg. 21. 27. respersus cinere jejunavit: non tamen Nabothi vineam, quam innocentis cruore rapuerat, restituit hæredibus. Sic etiam Antiochus fatetur, se mori ob sublata è templo vasa. 1. Machab. 6. 12. non tamen ea reddi curavit. Cinis, & saccus, etiam in rege spectantur; at rapinæ nec in favilla, & cinere expiantur. Oliva libr. 3. Strom. §. Nunc igitur.

§. IV.

Restituendi motiva varia.

E*JICE ancillam hanc, & filium ejus*. Gen. 21. 10. Plerique negotiari desinunt, quòd illinc infectos se videant rapinis, & dolo. Mercatura abrupta est, gaudeo, quòd Agar exulet; Ismael verò cur non exulat; lucrum illud, imò rapina illa, cur in arca concluditur? Zachæus non modò desiit esse publicanus; sed & fraudes in quadruplum reddidit. Oliva l. 4. Strom. §. Ejice.

Mane Thecel Phares. Dan. 5. 25. Vigili si mente notares; rapta restaurares, & meliora dares. Broymard. Rapina.

Filii Sion exultate - quia dedit vobis doctorem justitiæ, & descendere ad vos faciet imbrem matutinum. Joel. 2. 23. Quæ consequentia est? *dabit doctorem vobis, - & vino torcularia redundabunt?* Monitos nos vult: justitia meliùs, quàm cultura, seri arbores, messemque comparari. Non enim Ceres, sed Astræa, campis excubat: quos libra feliciùs sarrire, quàm rastro, potes. Cœlum agri tui, sanctitas, aut scelus est. Si æquus es, rorasti; si perfidus, fulgurasti. Oliva lib. 1. Strom. §. Exultate.

Beati, qui esuriunt justitiam; beati misericordes. Matth. 5. 6. 7. Nota ordinem verborum: priùs nos ad justitiam accingit, & ad ea reddenda, ad quæ ex justitia obligamur, dum mandat misericordiam. S. Chrysost. hom. 35. in Matth. par erat, ipsum, qui injuriam passus est, misericordiæ opere juvare: nunc verò alios cædis; & quos non cædis, curas: cùm æquum sit, illos curare, quos sauciasti. Pinna Eth. 222.

Meliùs est, rem familiarem minui, quàm salutem animæ perire. Meliùs est sponte dimittere; quàm id admittere, pro quo omnia dimittenda sunt. S. Hieron. ep. 11.

Vide Avaritia.

T I T U L U S XIII.

RESURRECTIO CHRISTI.

§. I.

Figuræ, Vaticinia, Symbola.

Ex Veteri.

P*Utabam nos ligare manipulos*. Gen. 37. 7. S. Ambros. l. de Joseph cap. 2. in quo Resurrectio Domini revelata est, quem & in Galilæa cùm vidissent, undecim adoravere Discipuli; & omnes Sancti, cùm resurrexerint, adorabunt, fructus bonorum operum proferentes.

Quærit Isidorus Clarius, cur quadraginta diebus post Resurrectionem Christus in terris manserit? & respondet: quia & ipse suum Pascha habuit, sive transitum. Sicut ergo post exitum ex Ægypto Ex. 16. 35. populus Hebræorum, priùs quàm in terram promissam, qua in cœlum ingressus per credentes in Christum faciendus significabatur, ingrederetur, quadraginta annis in deserto moratus est: sic Dominus, cujus mors, atque resurrectio ex mortuis, exitus è Mundo, quasi ex Ægypto, fuit; ut figuræ responderet, quibus pro anno, qui nos scripturæ est familiaris, accepit l. 1. or. 3.

Et messueritis segetem &c. Levit. 23. 10. Manipulus spicarum significat Christi Resurrectionem. Unde & altare Sabbati paulò post immolatum Phase offertur: quia duo hi fuere Christi dies; unus Passionis, alter Resurrectionis. Cornelius hic.

Invenit germinasse virgam Aaron. Num. 17. 8. Virga post aridiatem virescens, Christus post mortem resurgens: ipsum enim florem, ipsam virgam intelligimus; ut in virga potestas regnantis, & in flore pulchritudo monstretur. V. Beda hic. Christus in Paschate instar amygdali primò floruit, id est, primò resurrexit: ipse enim, primitiæ Resurrectionis. S. Gregor. mor. l. 14. c. 29. Apud Cornelium hic.

In Josue gloriam resurgentis, cœlumque ingressi triumphum sumus celebraturi; qui nos in terram viventium introduxit; ubi prior ingressus jam non moritur. S. Rupertus Abb. l. in Jos. 1.

Dur-